

LONDON, 8. JUNIJA 1971.

LETO XXIV. ŠTEV. 384.

ZA KAJ GRE?

KDO so tisti generali, z masnimi pokojninami, ki sede po kavarnah in kritizirajo? Po Titovem govoru, v katerem je omenil generale, so ljudje živahno ugibali, na koga je cikal. Tito je v govoru po brionski seji predsedstva ZKJ obljubil, da bodo zvedeli zanje, ko bodo poklicani na odgovornost. Toda od seje je potekel že cel mesec, pa se ni še nič zgodilo. Kljub ustenju je Tito spet enkrat streljal s prazno puško, kot je navada že od slavnega govora v Splitu pred 9 leti. Ni torej nič novega in presenetljivega. Presenetljivo pa je, da tako ustenje po tolikih letih še zmeraj vžge med komunisti, ki po brionski seji in Titovih govorih izjavljajo, da se počutijo prerojene in da so premagali globoko krizo, v kateri je tičala Zveza komunistov. Zakaj naj bi jih poživili mlahavi brionski zaključki in prazne Titove besede je mogoče pojasniti z rekom, da se utapljaajo oklene vsake bilke. Ni treba preroškega duha za napoved, da bo sedanja agilnost med komunisti kmalu spet pojenjala. Polegel se bo prah, ki ga dvigajo z mlatenjem prazne slame, in se bo pokazalo, da niso nič dosegli. Gospodarske težave so hujše kot prej in spet se bo začelo zafrikavanje med Hrvati in Srbi.

Slovenskim komunistom je v čast, da jih prazne besede niso povsem zamotile. Med glasnim govorjenjem drugih o načrtih za izvajanje sklepov brionske seje so sicer tudi sami sklenili, da morajo pripraviti akcijske programe, čeprav jih stare izkušnje uče, da so taki programi le boren nadomestek za dejanja. Toda vmes se je slišal tih in vztrajen glas, da gospodarska vprašanja niso rešena, da se inflacija nadaljuje, da uvoz raste, da še zmeraj vlagajo brez pokritja in da vsega tega ne bodo rešili s pobožnimi klici k spreobrnitvi ampak samo s strogim izvajanjem sprejetih ukrepov. V splošnem zanosu je tihi glas ostal brez odmeva. Komunisti po vseh drugih delih države so zaposleni s petjem lastne hvale, ki jim po stari navadi bolj prija kot utrudljivo delo. Med tem pa dvigajo cene, uvažajo na debelo, izvažajo malo, trošijo veliko, se zadolžujejo, delajo z izgubo, pa vendar še vlagajo v objekte, ki bodo najverjetneje izgube še povečali.

Da govoriš eno, delaš pa drugo, je v novi Jugoslaviji že tradicionalno. Izvira iz časov horuk-socializma, ko so zaslužni partizani z velikimi gobci in majhnimi sposobnostmi zasedli položaje ter se jih oklenili kot klopi. Ker gliha vkup štrih, so za pomočnike in naslednike pritegnili sebi podobne in kljub vsem rotacijam in kampanjam za nove strokovne kadre se jugoslovansko gospodarstvo in uprava nista mogla otresti tega balasta. Sposobnost za prazno govorjenje in nesposobnost za dejanja sta se prirastla na jugoslovanski socialistični sistem. Obdobje po brionski seji je to še enkrat potrdilo.

Slovenec je tako obnašanje pomalem začelo presedati. Deloma je za to kriv naroden značaj, deloma pa dejstvo, da si kot industrijsko najbolj razvit jugoslovanski narod ne morejo privoščiti praznega govorjenja, ker jih udari, kjer jih najbolj boli - po žepu. Presedali so jim prepiri med Srbi in Hrvati, ki so se obnašali, kot da bi bili edini prebivalci Jugoslavije in kot da bi bilo vprašanje skupnega slovarja najvažnejši problem. Pristašev centralizma je med Slovenci ma

lo in zato ni simpatij za srbsko zaskrbljenost glede jugoslovanstva. Dobro se ve, da je jugoslovanstvo druga beseda za velesrbstvo in da se vedno piše v cirilici. Simpatij tudi ni veliko za hrvaško oponiranje in poudarjanje hrvatstva, ki je v gospodarskem oziru zelo ekskluzivistično in s čemer so se Slovenci navadili realistično računati. Lani februarja so dvignili vik in krik, ko je bil Slovenec Božidar Linhart izvoljen za direktorja Jugobanke namesto Hrvata Gabrijele Šante, ki je bil dolga leta na tem položaju. Letos aprila so dvignili vik in krik, ker je kranjska Iskra skupaj z niško Elektronsko industrijo dobila naročilo za tranzitne telefonske centrale namesto zagrebške tovarne. Hrvati so vpregli vojsko, da gradi cesto iz Zagreba preko Krapine proti Ptuj, ker bi radi, da bi se promer iz Avstrije in Nemčije izognil Slovenije in se usmeril na Hrvaško. Itd. Zato ni čudno, da se Slovenci za napad na hrvaško vodstvo niso zmenili. Zdel se jim je le epizoda v srbsko-hrvaških prepirih, v katerih do nobene strani ne čutijo posebnih simpatij.

Po brionski seji se je v Sloveniji sicer dobro zdelo, da zaostali skrajneži niso zmagali in niso obsodili Hrvatov, toda učinek se je bil tako majhen, da so vsa vprašanja ostala odprta. Težko se je bahati s sklepom, da naj bodo ustavna dopolnila sprejeta čimpreje, kar je ena od redkih konkretnih točk. O spremembah ustave je bilo že toliko govorov, da je občan smatral, da so že pod streho. Zdaj pa se nenadno zave, da je moralo biti nasprotovanje med komunisti zelo hudo, ker sicer ne bi bilo treba sprejemati tega sklepa.

Toda kdo vendar je nasprotoval ustavnim spremembam? Tega sklepi ne povedo in občan lahko le sam ugiba. Na splošno so tako mlahavi in Titovi govori, ki naj bi jih razlagali, so tako puhli, da je bilo razočaranje precejšnje. Naš domovinski sodelavec je bil zadnjič prepričan, da ni izražal le svojega mnenja, ko je v majski številki pisal, naj Tito po vsem tem odstopi. Toda računal ni s čustvenim zanosom, ki ga je Tito s svojimi govori znal vzbuditi. Staremu je treba priznati, da je v tem mojster; zna se približati ljudem in jim povedati, kar žele slišati. Brenka na pravo struno pri tistih, ki jim je do praznega govorjenja in ne do dejanj. Ti pa so, kot je bilo v maju zapisano, sestavni del jugoslovanskega socialističnega sistema. Pri Slovencih to ne vžge več.

Možno je smatrati, da je ustenje lahko pogubno ob takih prilikah, ko je dežela v gospodarski krizi, ker odvrta pozornost od bistvenega. Tito je sicer stišal prepire med Srbi in Hrvati in je podžgal komuniste k vnetemu sejanju, ni pa pripomogel, da bi Srbi in Hrvati in vsi drugi jugoslovanski narodi lažje sporazumno reševali svoja vprašanja. Z velikim govorjenjem jih od tega odvrta, ker kaže na zunanega sovražnika, namesto da bi pokazal na njihovo lastno nergavost. Dokler bo Tito na vodstvu, se bodo nasprotja sicer izgajevala, ne bodo pa se razrešila. Zato bi bilo zares bolje, da odstopi in prisili jugoslovanske narode, da se spoprimejo s problemi, ki jih bodo sicer doleteli nepripravljene ob Titovi smrti.

UREDNIŠTVO.

'RAZREDNA DRUŽBA'

Od domovinskega sodelavca

KOMAJ se je plegla prva jeza okrog Aškerčeve ulice (gl. Kulturo, majska šte. KT), že so razburile duhove nove študentske demonstracije v Ljubljani v zvezi z obiskom francoskega predsednika vlade Chaban Delmasa, ko je milica udarila po študentih, ki so nosili napise, obtožujoče francosko vlado za zatiranje delavskega razreda in - posredno, seveda - jugoslovanske voditelje za sodelovanje s tujimi reakcionarji. Na koncu koncev jih je Zveza komunistov tega tudi sama naučila, odkar so začeli drsati šolske klopi.

Akcija milice je pripeljala do drugih incidentov. V avli Filozofske fakultete v Ljubljani sta se pojavila dva lepaka z naslovom "Polijski teror", na katerem je bilo med drugim rečeno: "Dogodilo se je v Ljubljani 24. aprila 1971. Študentje - nastopil je čas gverile, uprimo se avtoritarizmu." in "Študentje - nastopil je čas gverile - strnimo se v boju proti avtoritarizmu in porajajočemu se kapiralizmu." V gostilni Mrak pa je nek študent Elektrotehniške fakultete v vinjenem stanju izrekel nekaj žaljivk na račun Josipa Broza-Tita in nato, v skladu z reko "in vino veritas" okarakteriziral sedanje stanje v domovini: "To ni socializem, proč z rdečo buržoazijo, dol s komunisti. Rdeče knjižice (partijske izkaznice - op.) bi zažgal sredi Trga revolucije v Ljubljani (bivši Kongresni trg - op.)! Glej komunistične svinje, kaj počenjajo, to ni socializem." Itd.

Milica je kajpak prišla oba avtorja teh izpadov in tudi govornika iz Aškerčeve ulice, ki je za časa tamkajšnjih demonstracij z mikrofonom takole opisal sedanjo slovensko družbo: "Vedeti moramo, da ta družba ni družba, ni enotna družba, da smo vendar mi in drugi. Ta družba je spet razredna družba. Zato vas v svojem imenu s svojimi iniciativami pozivam, da ostanete vsi tukaj. Škoda, da nismo naredili španskih jezdecev z žico, zadaj pa bi morali stati naši ostrorelci, ki bi streljali policaje naravnost med oči."

Tako se je potem 25. maja zbralo v avli filozofske fakultete kakih 150 študentov, ki so javno izrazili, da se ne strinjajo s kazenskim postopkom, uvedenim proti tem trem študentom. Izvršni odbor skupnosti študentov filozofske fakultete je izdal letak, v katerem je pozval na izredno skupščino, in v katerem je med drugim rečeno, da sodne oblasti zavlačujejo obravnavo in čakajo na počitnice, da sodišče še do danes ni odgovorilo na vprašanje o nadaljnjem postopku zoper omenjene študente in da je proces političen, "kar sovпада z današnjo represijo proti študentom". Letak pravi, da se študentje ne smejo pustiti izigrati in da bodo morali, če ne bo drugega izhoda, preiti na zasedbo fakultet in začeti z gladovno stavko.

Na izredni skupščini sta govorila tudi fakultetna učitelj dr. Vojan Rus in dr. Darko Debenjak, ki sta podprla študentske zahteve, obenem pa opozorila, da je treba z akcijo pričeti premišljeno, organizirano in z natančnim pro-

gramom. Skupščina je sklenila organizirati po fakultetah razgovore in debate in demokratično pritisniti na javno mnenje, da bi sodni postopek zoper njihove tri tovariše bodisi ustavili bodisi da bi prišlo pred sodiščem do čimprejšnje obravnave.

Dan za tem se je oglašil v ljubljanskem DELU okrožni javni tožilec dr. Anton Skobir, ki navaja dejstva, zaradi katerih bodo omenjenim trem študentom sodili - predvsem čl. 174 kazenskega zakonika o žalitvah predstavnikov države, čl. 118 o sovražni propagandi in čl. 291 o hujskanju k upiranju. Temu je že ob 10. uri dopoldne sledila študentska zasedba filozofske fakultete na Aškerčevi cesti "za nedoločen čas". Študenti so prebrali izjavo 13 točk, ki vsebujejo zahtevo za suverenost sodišč, reformo univerze in študija na njej ter probleme socialne diferenciacije. V izjavi je rečeno, da so "organi pregona" (miličniki) 8. maja "prelomili eksteritorialnost univerze" in zaplenili letake razobešene v filozofski fakulteti, "katerih besedilo ni mogoče razumeti tako, kot sledi iz preiskovalnega postopka proti avtorju"; da so se proti zaplembi letaka ob tržbuni na Aškerčevi cesti pritožili na vrhovno sodišče SR Slovenije; da se ne pridružujejo izjavam študenta v gostilni Mrak, in da "kopičenje nekončanih postopkov študentom vzbuja morda upravičen občutek, da jim visi nad glavo Damoklejev meč".

Da niso bili prizadeti samo študentje kot taki pri tej aferi, ampak tudi "subjektivne sile" (beri: komunisti) med študenti, je razvidno iz vprašanja poslanca-študenta Tonea Remca, naslovljenega na predsednika republiškega zbora slovenske skupščine Mirana Goslarja, češ, "kakšno vlogo pripisuje izvršni svet (vlada) idejno-družbeni akciji organiziranih subjektivnih sil znotraj študentskega gibanja, da v idejnem boju in demokratičnem političnem dialogu razrešuje protislovja in politične konflikte, in kakšen bi moral biti odnos organov kazenskega pregona do akcije teh subjektivnih sil?" Iz tega je namreč očitno, da se mladi komunisti ne morejo znajti v zmedbi, ki jo v javnem življenju povzročajo besede in govori komunističnih leaderjev po eni strani in njihove notranje in zunanje-politične akcije po drugi.

Pedagoško-znanstveni svet univerze v Ljubljani je na seji 25. maja razmotril položaj in med drugim ugotovil, "da so delavci uprave javne varnosti v zadnjem času nekajkrat intervenirali v univerzitetnih prostorih" in da svet univerze "soglašča z akcijami študentov za doseg tistih njihovih zahtev, ki so utemeljene in upravičene s stališča splošno razglašanih družbenih interesov in s stališča interesov univerze in njenega delovanja. Mednje štejejo zlasti tiste zahteve, ki merijo na ureditev položaja in vlogo univerze v družbi, na ureditev položaja študentov, in seveda tudi na tiste zahteve, ki so v zvezi s pospešitvijo procesa demokratizacije javnega življenja." Sporočilo sveta je

podpisal predsednik sveta in rektor univerze prof. dr. ing. Mirjan Gruden.

Zasedbo filozofske fakultete so študentje končali po sedmih dneh - 2. junija - z izdajo manifesta "Svoboda univerze - univerza svobode", v katerem so še enkrat prikazali svoje zahteve.

Sodišče pa se med tem pripravlja, da si izreže iz studentskega pokreta svoj kilogram mesa...

Lev Detela:

RESNICA NAJ NAM BO 'DRAGA'!

Lansko srečanje slovenskih izobražencev v Dragi pri Trstu je rodilo več kritičnih zapisov in polemik v tisku osrednje domovine, zamejstva in zdomstva. Ker mi ljubljanski NAŠI RAZGLEDI niso odstopili prostora za nadaljevanje razprave o Dragi, ki sem jo začel v 20. številki lanskega letnika in ki je v 21. številki 13. novembra dosegla svoj dramatični vrh z objavo pism dekana ljubljanske teološke fakultete dr. Miklavčiča in skupine tržaških katoliških izobražencev, priobčujem v KLICU TRIGLAVA kratke zaključne misli o lanski Dragi. Da svoj tekst, sprva namenjen NAŠIM RAZGLEDOM, vsaj delno priobčim, mi je v spodbudo in opomin tudi teološka polemika z enim naših najvidnejših teologov dr. Truhlarjem. Zdi se, da uradni slovenski katoliški krogi in uradna slovenska politična oblast uporabljata iste metode političnega zatorja proti kritičnim in progresivnim posameznikom, ki se ne uklanjajo oblastniški in hierarhični mentaliteti cerkvenega vodstva in vodstva komunistične partije.

Ko je bila tema obeh člankov iz 21. številke NAŠIH RAZGLEDOV (dr. Miklavčič & tržaški katoliški izobraženci) le obračun z menoj, z mojo "problematičnostjo" (to je: če smem o vseslovenskih zadevah v centru Slovencev sploh javno debatirati, saj da je bila do nedavnega moja 'zadevna misel manj beletristična'; = to je politično intrigantska fraza, ki so jo v diktatoričnih režimih špekulanti z duhom že večkrat uporabili, da likvidirajo drugače misleče posameznike), potem se tu ne bi več oglasil. Zakaj o tem 'nebeletrističnem' najbolje spregovori moja natisnjena beletristika.

Bistvo problema, o katerem bo tu govora, pa ni moja problematičnost, ki jo hočejo nekateri pisci poriniti v ospredje, da bi z njo zakrili resnične probleme in dejstva, temveč slovenstvo kot nacionalna ideja. Pisci obeh člankov menijo, da so njihove legitimacije prav v narodnem oziru ožigosane z velikimi zaslugami in žrtvami. Oni so na straži slovenstva, medtem ko del slovenske kulture drsi v pornografijo, idejno sofistiko, provokacijo, nihilizem in v neko estetsko omedlevico bolj ali manj avantgardističnega tipa.

Čudim se, da avtorji obeh omenjenih člankov ne vi-

dijo in nočejo videti, da slovenstva danes in tukaj ne moremo več meriti s kategorijami 19. stoletja, z užaljeno zaprtostjo in strahom na eni strani in zagrizenim besom na drugi. Tudi narod, kot vse na svetu, ni nekaj "od boga danega", temveč struktura, ki se spreminja v času in okolju. Tako narod ni le nekaj idejnega, amorfnega, večnega, temveč prav krvava tvorba, prav krvava makrostruktura, t snov povezana s širšo politično in gospodarsko strukturo prostora, v katerem se nahaja. Seveda ta povezanost ne poteka ravnočrtno, temveč se na tisti duhovni ploskvi naroda (skupni jezik, skupna zgodovina, skupni geografski prostor), ki še najbolj izgleda zvezda stalnica, v različnih sunkih in odtenkih lomi in širi v nove možnosti in perspektive.

In prav tu sem hotel navezati na Drago. Take prireditve bi mogle biti drzni skoki v nove možnosti, v druga, drugače pojmovana slovenstva. Ob tem je le s kritiko in samokritiko mogoče zgraditi neko višjo, pristnejšo, humanejšo perspektivo slovenstva.

Slovenstvo naj ne bo ječa naroda, v katerem imajo samo čuvarji edinozveličavne resnice o narodu vse pravice in vse slovenstvo takorekoč v svojem lepodušniškem zakupu, temveč tista brezkompleksna gonilna sila, ki nam daje na našem prostoru življenjsko hrbtenico in ki je na drugi strani naša vitalna legitimacija ob soočanjih z vsem neslovenskim svetom, ki nas obdaja. Toda ta obdajajoči nas svet je prav tako sestavljen iz ljudi, prav podobnih nam samim. Če se na določenih področjih ne moremo in nočemo sporazumeti, potem so tu v ospredju predvsem naši medsebojni ideološki kompleksi, ki postajajo nezdrav politicum. Že v prejšnjem članku pa sem hotel poudariti, da so poleg sporazumevanja in nesporazumevanja preko naroda kot ideologije, kot alfe in omega, možna še druga, bolj človeška in nič manj častna sporazumevanja med podobnimi pisatelji v nadnacionalnem smislu, ne da bi ob tem na koncu pozabili, da prihajamo na skupna torišča duha iz različnih narodov. Prav isto je mogoče med znanstveniki, politiki, a tudi delavci in kmeti.

V mojem članku v 20. številki NAŠIH RAZGLEDOV sem poudaril potrebo po kritiki, po kritičnem katolicizmu in kritičnem ateizmu. V odgovoru so polemiki prezrli ta moj bistveno važen postulat. Slovenska kulturna in nacionalna situacija pa pogreša to kritičnost, ta kritični katolicizem in ateizem. Bistvo tega problema ni v nekaterih takoiimenovanih dosežkih, temveč v tem, s čemer se soočamo vsak dan. To so posamezne običajne številke DELA in posamezne običajne številke DRUŽINE in običajne oddaje v radiu in televiziji. Kaj smo tu res na tako zavidanja vredni višini, da se lahko z našim slovenstvom vred vsedemo na zaslužene lovorike?

Le zdrava delovna akcija, le delovna povezanost z drugačnimi sosedi, lahko naša nacionalna prizadevanja popelje v zgodovinski novum. V času industrijske civilizacije je naše drobno, malenkostno, ideološko, frustrirajoče slovenstvo prava neoglajena drobtinica, ki zamuja možnosti, ki jih nudi članom vsakršnega naroda povsod nova, industrijska doba. To dobo končno registrira tudi nova umetnost na svoj specifični način. Ne vem, čemu ne bi rabili v literaturi tudi nekaj provokacije in šokov. Nasprotno: velika

(Zaključek na 6. strani)★

'OSEBNO POJASNILO'

Sij Jurčecove svobode, takoimenovani SIJ SLOVENSKE SVOBODE, v Argentini, se je 15. marca letos znova zaletel v KLIC TRIGLAVA, ker mu očitvidno ni všeč, če mu kdo zabrusi resnico v obraz in zamaši usta z njegovimi lastnimi metodami. Svetohlinsko bi se zdaj rad izvlekel iz godlje, katero si je skuhal in si še kuha sam. Kdorkoli je imel priliko brati ta pamflet, ki hoče biti časopis, in ki se postavlja na piedestal sodnika delovanja slovenskih političnih aktivistov, se bo moral samo nasmehniti ob tem novem poskusu "razprave" s KLICEM TRIGLAVA od strani "P. T." (Pošte in telefona?). Po vseh napadih, ki jih je bil deležen KLIC TRIGLAVA in njegovi sodelavci, ta P. T. pravi dobesedno: "V nobenem teh primerov nismo kakor koli polemizirali z uredništvom KLICA TRIGLAVA. Tudi nismo z ničemer ocenjevali njegovih političnih in drugih pogledov. Zlasti pa nismo nikoli osebno napadli katerega njegovih sodelavcev in mu očitali kar koli neresničnega ali nečastnega, razen kolikor ne bi uredništvo KT že zgolj navadnega demokratičnega nesoglašanja z mnenji svojih ljudi imelo za tak očitek."

Ker je uredništvo KT že povedalo, kaj misli o tem siju slovenske žurnalistike v svojem uvodniku "Sij nad Slovenijo" (novembra 1970) in "Žetev" (decembra 1970), ne bi imelo nobenega smisla tega ponavljati. Ker pa Jurčecov sodelavec P. T. trdi, sa ni SIJ nikoli osebno napadel katerega KLICEVIH sodelavcev in mu očital kar koli neresničnega ali nečastnega, se mi zdi potrebno, da razpočim tudi to hinaščino.

Dr. Žebot in dr. Sirc se lahko "branita" sama, ako se jim zdi vredno ubadati se s takim pisunstvom Jurčecovega sija. Navedel bom samo zato svoj primer, da osvežim PT-jev spomin in obvestim tudi čitatelje KLICA TRIGLAVA in preko njega prejemnike SIJA, kako je s tem "demokratičnim nesoglašanjem" in mojimi nastopi in delovanjem, ker je urednik Ruda Jurčec odbil, da mi da v svojem pamfletu prostor, da tudi jaz z njim "demokratično nesoglašam".

Žal je zgodba precej dolga, toda vredno se mi zdi, da jo širša javnost pozna in oceni po lastni pameti.

RIMSKI KONGRES

15. novembra 1970 je SIJ na svoji drugi strani objavil poročilo "Slovenski liberali in 'napredni' komunisti", v katerem se je zaletel vame in v dr. Sircu v zvezi z izjavo "Za zavarovanje slovenske suverenosti". Obenem in posebej pa se je zaletel vame še v zvezi z rimskim kongresom Liberalne Internacionale in zapisal:

"Rim je bil letos sedež rednega kongresa Liberalne internacionale. Prišli so zastopniki 21 dežel, toda Lojze Zupan, zastopnik slovenskih liberalov (to bi bil sedaj nov pridevek slovenskih liberalcev), ni predstavljal Slovenije,

pač pa je bil podrejen jugoslovanski delegaciji kot tajnik Zveze liberalov iz Slovenije. KT je objavil dopis s kongresa. Zaključna resolucija v smislu zgoraj oznamovanega stališča do 'naprednih' komunistov, pozdravlja zaključitev Brandtovega sporazuma z Moskvo in poziva vse države, naj spoštujejo obstoječi položaj v Evropi (torej stanje, vzpostavljeno z jaltsko pogodbo v februarju 1945, op. ur.). Za predsednika internacionale je bil izvoljen luksemburški zunanji minister Thorn, ki se je nekaj tednov pozneje v Luksemburgu osebno pozdravil s Titom, ko je bil ta tam na obisku, poroča KT."

Na to poročilo sem poslal 30. decembra 1970 uredniku SIJA sledeče pismo:

"Spoštovani gospod urednik!

V števil. 19. Vašega lista z dne 15. novembra 1970 ste povzeli po oktobrskem KLICU TRIGLAVA poročilo o kongresu Liberalne internacionale v Rimu, na katerem sem sodeloval kot tajnik Zveze liberalov iz Slovenije. Dovolite, da popravim vtis, ki ste ga na svoje bralce napravili s svojim povzetkom tega poročila odn. s svojim komentarjem k poročilu, ki ga je objavil KLIC TRIGLAVA. Tega mi ne bi bilo treba storiti, da ste povzeli Klicovo poročilo tako, kot je bilo objavljeno. Ker pa ste žal smatrali za pametno, da nekatera dejstva preobrnete, a druga zamolčite, Vas prosim, da v Vašem listu objavite sledeče:

1. Nisem zastopnik 'slovenskih liberalov', kar naj bi bil sedaj nov pridevek slovenskih liberalcev', ampak tajnik docela določene organizacije, ki se imenuje 'Zveza liberalov iz Slovenije' in ki je kot taka članica Mednarodnega odbora liberalov iz totalitarnih dežel, ki je sekcija Liberalne Internacionale s sedežem v Londonu. V 'Zvezi liberalov iz Slovenije' se nahajajo Slovenska demokratska stranka in napredni Slovenci, ki niso člani nobene stranke.

2. Nisem zastopnik Slovenske liberalne stranke v Narodnem odboru za Slovenijo. V Narodnem odboru se nahajata samo dve stranki: Slovenska ljudska stranka in Slovenska demokratska stranka. V Narodnem odboru sem član delegacije Slovenske demokratske stranke kot zastopnik 'Zveze liberalov iz Slovenije'. Nisem član Slovenske demokratske stranke.

3. Po statutu Liberalne Internacionale so članice Internacionale lahko samo nacionalne delegacije mednarodno priznanih držav. Zato tudi ne obstoja posebna češka in posebna slovaška delegacija, ampak češko-slovaška delegacija, medtem ko je stvar te delegacije, da uredi svoje notranje odnose z lastnimi pravili. Enako ne obstoja posebna slovenska delegacija, ki bi bila priznana kot predstavnica slovenske države, ki mednarodno ne obstoja, ampak Federacija Zveze Liberalov iz Jugoslavije, v katero je včlanjena Zveza liberalov iz Slovenije. Ta federacija nima skupnega organa, tj. nekega skupnega odbora, zato tudi ne odloča, kot bi običajno odločala neka

organizacija, tj. po večinskem sistemu. Vsaka skupina, v čla njena v Federacijo, nastopa samostojno, ima lasten odbor in lastna pravila ter je neposredno v stiku z Mednarodnim odborom liberalov iz totalitarnih dežel in z glavnim tajništvom Liberalne Internacionale. Enako lahko stopa v neposreden stik z nacionalnimi delegacijami drugih držav v Internacionali, v čemer je dejansko največja korist, ko gre recimo za italijansko ali avstrijsko delegacijo ter za intervencije pri drugih nacionalnih delegacijah, ko je potrebna podpora za gotove resolucije ali akcije.

Na tako rešitev recimo skupina okrog g. Bogdana Radice pred leti ni hotela pristati, medtem ko je izvršni odbor Internacionale odbil, da spremeni klavzulo v statutu, da so nacionalne delegacije lahko samo predstavnice obstoječih, mednarodno priznanih držav. Praktične posledice spremembe te klavzule so več kot očitvidne. Mi smo na to klavzulo pristali ne le ker drugega izhoda ni bilo, ampak tudi in predvsem zato, ker nam je bilo več na tem, da se sliši slovenski glas v čim večjem številu mednarodnih forumov, kot pa na tem, da kuhamo separatistično mulo in s tem same sebe izoliramo od mednarodne javnosti in možnosti, da nanjo vplivamo. Govoriti zato, da sem bil "podrejen jugoslovanski delegaciji", je potvarjanje dejstev in političen nesmisel.

4. V Vašem povzetku poročila v KLICU TRIGLAVA polagate posebno važnost dejstvu, da je kongres pozdravil zaključitev Brandtovega sporazuma z Moskvo in da je pozval vse države, da spoštujejo "obstoječi položaj v Evropi" (kot ste zapisali Vi), pri čemer dodajate: "torej stanje, vzpostavljeno z jaltsko pogodbo v februarju 1945". Predvsem je kongres pozval k spoštovanju "obstoječih meja", kar je bistveno nekaj drugega kot "obstoječega položaja", ni pa nikjer sankcioniral jaltske pogodbe v smislu kot jo interpretirate Vi. Vaš "povzetek" tega odstavka poročila poročila, objavljenega v KLICU TRIGLAVA dočela izkrivlja kongresno resolucijo in jo celo predstavlja kot poziv na sodelovanje med liberali in "naprednimi" komunisti. Za tako neumne pa ne morete imeti delegacije iz kar 21 dežel - tudi če je položaj v slučaju Jugoslavije specifično drugačen od položaja v drugih vzhodno-evropskih deželah.

Omenjeni odstavek v KLICU TRIGLAVA se glasi dobesedno: "Kongres je pozdravil zaključitev sovjetsko-za-hodno nemškega sporazuma in pozval vse države v Evropi, da spoštujejo obstoječe meje, vključno sedanjo mejo med Poljsko in Vzhodno Nemčijo, in da se vzdržijo od vsakega poskusa spremeniti te meje - razen z medsebojnim sporazumom. Resolucija smatra, da je miroljubna koeksistenca med narodi in socialnimi sistemi v Evropi predpogoj za povečano izmenjavo, ki mora voditi k svobodnemu kretanju ljudi, idej in dobrin in s tem k postopni razširitvi bistvenih svoboščin po vsem kontinentu. Kongres tudi obsoja doktrino, ki s priznavanjem interesnih sfer med gotovimi silami sprejema odvzem demokratičnih svoboščin celi vrsti evropskih narodov, vključno baltskim narodom. Delegati so obsodili diktaturo v Grčiji in njene pomagače in enako tudi vse one režime in njihove pomagače, ki v kateremkoli delu sveta kršijo človeške pravice, da bi ohranili nedemokratične politične, socialne in kulturne sisteme, in so dali svo-

jo podporo junaškemu boju progresivnih in liberalnih elementov pod temi režimi za osnovne pravice kot so svoboda izražanja in svoboda kretanja ter izseljevanja v skladu z Listino Združenih narodov."

Mislím, da je tu vsak komentar odveč. Ako ste hoteli biti fair tako napram tej resoluciji kot napram meni, potem bi morali citirati tudi odstavek v omenjenem poročilu KLICA TRIGLAVA, ki pravi:

"Na kongresu je govoril tudi tajnik Zveze liberalov iz Slovenije Alojzij Zupan, ki je v debati o poljsko-nemški meji in obstoječih mejah v Evropi med drugim opozoril, da se v Italiji še nahajajo sile, ki ne smatrajo sedanjo jugoslovansko-italijansko mejo za dokončno in ki bi želele izkoristiti kako priliko za revizijo te meje. Zupan je ocenil zadržanje lokalnih italijanskih liberalov napram slovenski manjšini v Furlaniji-Julijski krajini kot negativno za bodoče odnose med demokratično Jugoslavijo in Italijo." Za to izjavo sem žel precejšen aplavz med 200 prisotnimi delegati v dvorani, medtem ko so prizadeti italijanski liberali biti precej potrti, kar se je izkazalo tudi s tem, da je kasneje prišel k meni na razgovor tajnik tržaške federacije italijanske liberalne stranke.

Jaltska konferenca je morda kriva za uvedbo komunističnega režima v vzhodni Evropi in v Jugoslaviji, toda poudarjati nedotakljivosti meja, ki so nastale po drugi svetovni vojni, je v slučaju nas - Slovencev in Hrvatov - življenjsko važno. Če se Vi s tem ne strinjate, potem se morda strinjate z italijanskimi iredentisti, ki zahtevajo nele vrnitev cone 'B' (tj. slovenske obale okrog Kopra), Primorske do Gorice in Sežane ter Istre z otoki in Zadrom, marveč tudi izpolnitev londonskega sporazuma iz leta 1915 ('), tj. mejo do Logatca in celo Dalmacijo.

V Liberalni Internacionali je zastopana tudi italijanska liberalna stranka (Partito Liberale Italiano), ki je še julija 1970 glasovala skupno z neofašisti (MSI - missini) v deželnem parlamentu Furlanije-Julijske krajine proti Štokovemu zakonu o uradnem priznanju slovenske manjšine. Tu je bilo polje, kjer so lahko napredni, liberalni Slovenci mogli skozi Internacionalo vplivati, da osvetlijo in obsodijo tako stališče italijanskih liberalov. Dejansko glavno vodstvo te stranke zanika, da je stališče lokalne liberalne federacije tudi uradno stališče stranke. Morda je zato značilno, da so se po nedavnih fašističnih izgredih v Trstu, ki so sledili izjavi krščansko-demokratskega zunanega ministra Mora v rimskem parlamentu, da se Italija ne misli odpovedati 'legitimnim pravicam' (zaradi česar je vsaj uradno Tito odpovedal svoj obisk Italiji), vse stranke - razen MSI - v Trstu in v deželi Furlaniji-Julijski krajini, torej tudi liberalna stranka, izjavile proti tem izgredom in za sožitje s slovensko manjšino. To je prvič, da smo kaj takega slišali tudi od italijanskih liberalov, na naših slovenskih krščanskih demokratih pa je sedaj, da se pozanimajo tudi za stališče vodstva italijanske krščanske demokracije, katere predstavnik Moro je dal omenjeno izjavo, s katero verjetno ni mislil le na 'cono B' ampak morda še kaj v njenem zaledju.

5. Da se je novi predsednik Liberalne internacionale Thorn, ki je obenem tudi luksemburški zunanji minister, nekaj tednov po rimskem kongresu osebno pozdravil

s Titom, ko je ta prišel v Luksemburg na obisk, pa je v diplomaciji docela naraven pojav ter ne vidim, v čem je problem. V diplomaciji obstoja veliko stvari, ki ideološko usmerjenemu človeku izgleda kot anomalija, od katerih največja je morda ravno vzpostavitev diplomatskih odnosov med Vatikanom in Jugoslavijo na nivoju veleposlanikov. Zakaj ne protestirate proti Nixonovemu obisku v Jugoslaviji, Pompidoujevemu obisku v Moskvi, Gromikovemu obisku pa-pežu itd. itd?

V Vašo informacijo Vam tudi pošiljam uradno besedilo resolucij, sprejetih na rimskem kongresu, natisnjeno v angleškem in francoskem jeziku, ki potrjuje navedbe v poročilu KLICA TRIGLAVA. Vaš način poročanja in komen-tiranja pa ne more vplivati na resne ljudi, a še manj na poučene ljudi, da sledijo Vaši črno-beli liniji, tj. da vse, kar rečete Vi, je belo, a vse, kar reče kdo drugi, je črno. Kot žurnalist ste obvezani biti objektivni in poročati res-nico, kakršenkoli je že potem Vaš komentar o tej resnici.

S spoštovanjem, Vaš

Alojzij Zupan."

'TRATENJE ČASA IN PROSTORA'

Od urednika g. Jurčeca sem nato dobil odgovor z dnem 15. januarja 1971, v katerem odgovarja:

"Spoštovani gospod Zupan,
c/o Klic Triglava -

Vaše cenjeno pismo z dne 30. decembra me je takoj v začetku spravilo v zadrego (edino); izražate željo, naj bi ga objavil v Ss. Sami ste mogli opaziti, da je uredniška koncepcija lista zelo različna od drugih. Sami imamo toliko gradiva, da se moramo zatekati k povečanju števi-la strani - torej skušajte razumeti, da mi je nemogoče žrtvovati tako dragocen prostor za objavljanje pisem, kakor je to v običaju pri drugih listih ali revijah.

Pa so še drugi razlogi:

1. pismo hoče 'debato' z menoj, a nisem jaz avtor vseh komentarjev ali zapisov v našem listu;

2. kot avtor pa nisem z Vami osebno v konfliktu, pač pa sem zagovornik idej, ki so z Vašimi v diametralnem nasprotju. Med nama je tolik 'prepad', da ne moreva biti na isti 'ladji'. Zame - in verjetno tudi za Vas - pa to ne more biti nobena nesreča. Če sva zagovornika različnih naziranj, pa nisva osebna nasprotnika. Med nama res ni možna nobena taka 'korespondenčna debata', ker bi bila le tratenje časa in prostora;

3. morebitno 'korespondiranje' med nama bi bilo nazadnje tudi nefair do mojih sodelavcev, ker v pismu razvijate mnogo nelogičnih primerjav in povezav. Mene tudi ne morejo žaliti neke omembe v KT, da sem 'agent UDB' ali Goebbel; naj ostanejo kar tam, bravci pa si že znajo sami najti pravo sodbo. Vse to pa so končno inciden-ti, ki pravega političnega delovanja ne morejo motiti.

Nikakor Vam nočem in tudi ne morem kratiti Vašega političnega dela, enako pa želim z Vaše strani in zato Vas prosim, da tega mojega pisma kot osebno pojasnilo nikjer ne objavljate.

Sprejmite, gospod Zupan, izraze mojega spoštovanja,
Ruda Jurčec."

Z ozirom na neresnico, ki jo je PT objavil v SIJU potem 15. marca, da SIJ ni nikoli osebno napadel KT-je-vih sodelavcev in jim očital kar koli neresničnega ali nečastnega, medtem ko SIJ-ev urednik pred svojimi bralci skriva nasprotno mnenje - o čemer je KLIC TRIGLAVA pi-sal v svojem novembrskem uvodniku 'Sij nad Slovenijo', sem se smatral za prostega, da Jurčecovo 'osebno poja-snilo', katerega naj ne bi nikjer objavil, tudi obelodanim, da razkrinkam to hipokritstvo SIJevega urednika in mu vr-nem z njegovo lastno mero, ko je svoje dni objavil zaupno dr. Žebotovo pismo, - s čemer je sam sprožil vso to polemiko v emigraciji. Ta Jurčecov odgovor samo potrjuje Klicevo mnenje o njem in njegovem pamfletu. Medtem ko je iz citiranega odstavka iz SIJevega poročila o rim-skem kongresu, poročila, ki je bilo nepodpisano, ja-sno razvidno, da ga je pisal urednik Jurčec sam (glej recimo njegovo pripombo o jaltski pogodbi!), odnosno je najmanj vsaj kot urednik odgovoren za poročilo, pa se ta človek v svojem odgovoru meni hinavsko izgovarja, da z menoj noče debate, ker ni bil avtor skrupucala, ki ga je objavil z namenom, da mi podtakne neresnične stvari. No, očitvidno, mu je Kliceva lekcija koristila v toliko, da se-daj neresnične in nečastne stvari podtika pod psevdonimi in inercialkami - še daleč pa je od tega, da bi spoštoval osnovna načela svobodnega in demokratičnega tiska, ki se ne pomišlja objavljati tudi mnenja, s katerim se posamez-no uredništvo ne strinja. Izgovor s pomanjkanjem prostora je prirejen ravno zato, da se izogne "demokratičnemu nesoglašanju" in da uporabi "dragocen prostor" za pisun-stvo Goebbelsovega tipa. V Jurčecovem odgovoru ali v SIJU tudi ne morem najti niti dlake o tem, v čem obstoja 'tolik prepad, da ne moreva biti na isti ladji'. Edino, kar meni prihaja na misel, je to, da ta prepad obstoja v tem, da medtem ko sem se jaz na demokratskem Zahodu v teh letih vsaj nekaj naučil v pogledu demokratičnega ponaša-nja, Jurčecu v Argentini tega ni uspelo. A kar se "ladje" tiče, nimam nobenega dvoma - moja prav gotovo ne plo-ve v smeri Jurčecove nastpnosti, predvojne ideološke za-telebanosti in politične domišljavosti, da se svet vrti okrog mene in mojih političnih prijateljev.

Detela: 'RESNICA NAJ NAM BO' DRAGA - zaključek s
3. strani.

literatura je tudi v dobi klasike vedno izzivala in šokirala.

Novo dimenzijo slovenstva bomo dosegli le s prizna-vanjem različnih tokov slovenske situacije. Novega sloven-stva ni brez vseh teh Slovencev doma in po svetu in tudi ne brez sitih in lačnih Slovencev. Le z akceptiranjem pluralizma kot življenjske nujnosti lahko omogočimo zdrav razvoj našemu narodu. Mislim, da se na to morajo slej kot prej navaditi tudi naši komunisti in katoličani, saj bodo drugače ostali nepopravljivo na zaprašenih kolovozih prejšnjega stoletja. Če pa človek pogleda njihovo trmogla-vo užaljenost, se kar zdi, da imajo nekateri slovenstvo sa-mo v glavi in na papirju, medtem ko novo slovenstvo v praktičnem življenju že začenja živeti svoje življenje.

LEV DETELA.

DNEVI JEZE V WASHINGTONU

Od posebnega dopisnika

Še ko je avtobus vozil preko mostu proti središču mesta, glavnega mesta najmočnejše države na svetu, me je obšel daven spomin: prizor, ki sem ga videl skozi okno drvečega avtobusa me je nenadoma, nesprijetno spomnil na dogodke, ki sem jih preživel daleč nazaj, pred tridesetimi leti, v okupirani Ljubljani... Na mostu: oborožen vojak vsakih deset metrov. Temna uniforma se odraža od jasnega pomladnega neba. Še čelada spominja na italijanske čelade pred tridesetimi leti... Ob vstopu v mesto - skupine vojaštva in policije ob avtomobilih z utripajočimi lučmi... Promet zastaja, vendar se giblje. Vsi pa vemo, da ne zastaja zaradi dežja, snega ali avtomobila, ki mu je sredi mostu zmanjkalo bencina. Washington, D.C., 3. maja 1971... Pa to je bil vrhunec in začetek konca...

Jeza v Washingtonu se je začela kot vsaka druga jeza: čemela je v mislih ljudi na eni in drugi strani miselne pregraje, ki ločuje ameriško javnost, kot da bi vedela, da njen čas pride in da je samo vprašanje dni in morda ur, predno bo izbruhnila na dan z vso silo in jedkostjo.

Najprej so prišli veterani vietnamske vojne. Ne manj kot 500, ne več kot tisoč. Vsekakor pa veliko manj, kot so njihovi organizatorji napovedovali in veliko premalo, da bi predstavljali značilen odstotek skoraj treh milijonov, ki so šli skozi vietnamske "vice". Neodgovorjeno je ostalo tudi vprašanje, koliko med njimi jih je v resnici sploh bilo v Vietnamu; večina se je namreč zdela, da so le dosluženi vojaki, ki nikdar niso zapustili ameriške celine.

Kljub temu je njihov protest naletel na ugoden odziv v liberalno misleči skupnosti, medtem ko so jih ostali meščani in politični predstavniki ogledovali z neko ravnodušno radovednostjo. Fantje so se utaborili v mestnem parku tik pod Kapitolom in čeprav so imeli pri sebi tudi precejšnje število "veterank", jih je policija tolerirala, tudi potem, ko je Vrhovno sodišče odredilo, da morajo izprazniti svoje taborišče. Televizija je poskrbela za dramatične posnetke v trenutku, ko so nekateri izmed njih odvrgli odlikovanja, ki naj bi jih prejeli v Vietnamu, drugi pa so napolnili stolpce domačega in tujega časopisja z izpovedmi o vojnih zločinih, ki so jih zagrešili v Vietnamu.

Jeza pa se je kljub temu ogrela: nekateri veterani so nosili ameriško zastavo z zvezdnim poljem spodaj, mesto goraj, kar naj bi pomenilo, da je Amerika sama "upside down" - postavljena na glavo. Drugi so zažgali ameriško zastavo in tretji so nosili celo zastavo vietnamske Osvobodilne vojne. Kljub temu so jih v njihovem taborišču obiskali nekateri kongresniki in senatorji, in ko je senator Edward Kennedy, po dobro publiciranem nočnem obisku med protestniki izjavil, da predstavljajo "najboljše, kar premore Amerika", je vsaj eden od Washingtoncev javno vzdihnil: "Bog nam pomagaj, če je to najboljše, kar imamo..."

*

Z odhodom veteranov je bila zaključena prva faza protivojne pomladne "ofenzive", kot je bilo napovedano v številnih več ali manj levičarskih publikacijah. "Nova vrsta turistov prihaja v mesto," so govorili časopisni naslovi. Washington je v začetku pomladi navajen na trume

turistov, ki si pridejo ogledat mesto, ko je najlepše: praznik svetočih češenj ob Jeffersonovem spomeniku privabi tisoče turistov; češnjam sledeče azaleje pa skupaj s svežim pomladnim zelenjem odenejo mesto v skoraj neverjetno briljantno ogrinjalo... Toda ta nova vrsta "turistov" ni kazala preveč zanimanja za cverje, čeprav je bila v glavnem sestavljena iz predstavnikov "cvetlične generacije". Policija jim je za zbirališče odredila mestni park ob reki Potomac in tu se je zbrala množica neobritih dolgo lasih fantinov in skuštranih deklin. Zagoreli so taborni ognji: za "drva" so porabili kar lesene klopi, nameščene za turiste okrog Washingtonovega obeliska, pa tudi vse drugo, kar je bilo gorljivega v okolici. Dvignili so se številni šotori, razgrnile so se spalne vreče, zadišalo je po marijuani... Pod noč so se oglasili oglušujoči zvoki rock glazbe, ki jo je bilo slišati miljo daleč. Gigantski rock koncert se je razvijal pozno v noč.

*

Reka protestnikov se je valila v mesto iz vseh koncev in krajev, dokler se ni do sobote zjutraj, 1. maja zbralo verjetno okrog četr milijona mladostnikov. Podjetni reporterji, ki so se pomešali med nje, so kaj hitro ugotovili, da dobršen odstotek sploh ni vedel, da naj bi bil glavni namen tega zbiranja, demonstriranje proti vojni. Mnogi so prišli iz enostavnega razloga, ker so slišali, da se v Washingtonu pripravlja nekakšna ponovitev znanega festivala v Woodstocku; drugi so prišli zato, da se vključijo v to "groovy community", in tretji so prišli "just for fun". To pomanjkanje enotnosti pogledov in namenov, je tudi povzročilo, da je imela policija precej posla z manjšimi tatvinami in pretepi, prijavljeno je bilo celo - svoje posilstev. Odveč pa je omenjati, da je bila zdravniška ekipa mestne uprave zaposlena s številnimi primeri prekomernega uživanja mamil, dasiravno sta bila menda samo dva resnega značaja.

Kljub temu, skoraj cirkuškemu razpoloženju in kljub posameznim demonstracijam na raznih ministrstvih, kjer so demonstrantje prisilili privlačne tajnice v minikrilih, da so preko njih stopale v svoje urade, se je med vso množico mladine gibala učinkovito organizirana manjšina, ki je v imenu takoimenovane 'Majske koalicije' pripravljala najresnejšo demonstracijo proti ameriški zvezni upravi.

Predstavniki te koalicije, ki se je označevala z znač-

kami stisnjene pesti v rdeči barvi, so napovedali, da bodo naslednji teden, to je v ponedeljek, 3. maja, ustavili mestni promet z nenasilno demonstracijo in s tem dejansko ustavili delovanje ameriške vlade. Objavili so načrt, ki je predvideval, da bodo na 21 ključnih točkah zabarikadirali mestne ulice in mostove s svojimi telesi in tako preprečili državnim uslužbencem, da bi dosegli svoje urade in opravljali svoje delo. To seveda pa je bila grožnja, ki je federalna uprava in mestna policija, nista mogli prezreti ali omalovaževati. Samo število mladostnikov, zbranih na Potomacu, je bilo zadostno, da bi bila resnost te grožnje vsega upoštevanja vredna. Objavljeni so bili protiukrepi: sedem tisoč tristo policistov bo na cesti v ponedeljek zjutraj, v rezervi pa bo tudi Narodna garda in federalna vojska. Pripravljeni so tovorni avtomobili in helikopterji, ki bodo od stranjevali avtomobile, katere naj bi demonstrantje zapeljali na ključna križišča in tam onesposobili. Jeza pa je rasla tudi v mestu: državni uslužbenci so bili odločeni, da jih tolpa kosmatih mladostnikov ne bo ugnala v kozji rog in v številnih ključnih uradih in agencijah so bili pripravljene načrti, da bodo nekateri uradniki noč od nedelje na ponedeljek prebili v uradih samih, da bi tako zagotovili nemoteno poslovanje v ponedeljek.

Tako je minila sobota, ko se je vsa množica mladine zgrnila proti Kapitolu in dala duška svojemu razpoloženju v kričanju raznih naučenih gesel, ali samo v več ali manj nedolžnem veseljačenju. V soboto zvečer so spet zagrmeli zvočniki ob Potomacu in niso potihnili do prvih jutranjih ur.

Medtem si je mestna policija, pa tudi dobršen del javnosti, podrobno ogledala življenje v "Mestu miru" ob Potomacu. Že sam "ciganski" izgled je bil dovolj, da je zahteval nek protiukrep, odkrito trgovanje in uživanje mamil in javna kopolucija sta skupno z nevarnostjo resnih incidentov, slednjič izsilila policijski protiukrep. V zgodnjih nedeljskih urah, malo zatem, ko so potihnili zvočniki, je policija taborišče obkrožila, proglasila za nezakonito in pozvala zaspane in izčrpane mladostnike, da ga zapustijo. Večina je zvila svoje odeje in spalne vreče ter se brez obotavljanja podala na ceste, ki vodijo iz mesta. Ves dan so cele trume zapuščale mesto in voditelji "Majske koalicije" so proti večeru objavili, da bodo namesto 21 točk, blokirali samo deset "ključnih križišč in mostov". Mesto si je nekoliko oddahnilo: s povečanim številom policije in z Narodno gardo v rezervi, je bilo več ali manj zagotovljeno, da v ponedeljek ne bo prišlo do kakega resnega zastoja v mestnem prometu.

Ena logičnih posledic policijskega ukrepa proti demonstrantom pa je bila seveda, da so bili zaradi zmanjšane števila "osebja" in zaradi splošne razbitosti, prisiljeni spremeniti svojo taktiko, poleg zmanjšanja obsega demonstracij samih. V ponedeljek je vse to izbruhnulo na dan. Medtem ko je bila večina meščanov pripravljena, da bo nekje na svoji vožnji v mesto naletela na demonstrante, ki bodo ležali sredi ceste, je namesto tega doživela neverjetne prizore, ko so demonstrantje metali na cesto ploče-

vinaste kante s smetmi, klopi iz parkov in sploh vse, kar bi moglo ovirati promet. Povprečen Amerikanec je tudi navajen, da ganenaden nalive ali en palec snega zadrži na cesti, čeprav ve, da bo prej ali slej, po nekoliko pridruženih kletvicah, našel svojo pot iz prometne zagate ter po kaki daljši poti le dosegel dom ali urad. Toda, ko pred njegov avtomobil skoči razkuštran demonstrant, odpre pokrov motorja in populi žice na razplinjaču, medtem ko drugi kosmatinec prereže gume ali iz njih izpusti zrak, potem seveda njegova jeza prekipi do vrhunca in precejšnje število krvavih nosov, kakor tudi manjših poškodb je treba pripisati tem pouličnim spopadom med razjarjenimi avtomobilisti in "nenasilnimi" demonstranti.

Policija je seveda reagirala na edini možni način: brez predpisane procedure je zbasala demonstrante v avtobuse in jih zvozila v nekako koncentracijsko zbirališče na športnem stadionu. Do poldneva je bilo tako odstranjenih okrog sedem tisoč demonstrantov in državni pravosodni tajnik Mitchel je objavil svoje lakonsko poročilo: Promet se razvija, mesto je odprto, federalna vlada funkcionira... Proti večeru se je v mesto vrnil tudi predsednik Nixon.

Kot pa je mogel vsakdo, ki je spoznal resnično ozadje "Majske koalicije", pričakovati in napovedovati, se je zdaj pričela nova "faza" protestne dejavnosti. Ljudje, ki so do pred nekaj ur grozili, da bodo preprečili funkcijo državnih uradov, so nenadoma, preko svojih odvetnikov, ki so doslej čakali za kulisami, dvignili protest proti "nečloveškemu postopanju" oblasti, ki kršijo njihove "ustavne pravice" itd. itd. Njihovi odvetniki so pričeli oblegati pravosodne oblasti in protestirati proti ukrepanju policije, ki je "uboge" otroke stlačila v koncentracijsko taborišče in s tem uvedla "nacistično" tiranijo v mestu.

Ne da bi to uradno priznala, pa so pravosodne oblasti zdaj z nekoliko hudomušnosti, "počasi, a gotovo" pričele obravnavati primere demonstrantov. Vsak izmed njih je moral dati svoje osebne podatke, policija ga je fotografirala, mu odvzela prstne odtise in ko je plačal malenkostno globo desetih dolarjev - izpustila. Celoten postopek pa je seveda imel nek "iztreznjevalen" učinek na demonstrante: skoraj vsaka zaposlitev v Ameriki danes zahteva tudi ugotovitev, če prosilec ni bil kdajkoli kaznovan ali aretiran. Mnogi demonstrantje bodo v bodočnosti obžalovali to svojo "majsko neumnost" in to spoznanje je na mnoge izmed njih leglo v trenutku, ko so zapustili "koncentracijsko taborišče" na washingtonskem stadionu.

Tako je minil dan jeze v Washingtonu. Večina mladostnih protestnikov je izginila, za niimi so ostale samo smeti in razbito steklo na križiščih in izzivalni napisi homoseksualcev, lezbijk, anarhistov in komunistov, ki so se znašli v "Majski koaliciji"... Avtobus, s katerim se vozim nazaj v Virginijo, ima na zadnjem oknu nalepko: 'Have a nice day...'

Zvečer se je vsa komedija ponovila na televiziji: protestniki v akciji, policija v protiakciji, oblak solzivega plina nad mestom, vojaški helikopterji na jasi okrog Washingtonovega spomenika, polni avtobusi aretirancev,

anarhistov, hipijev, homoseksualcev, lezbijk, "Jezusovcev" (ki so vršili službo bolničarjev), vsaj dva reporterja v 'hipijevski uniformi', mladoporočenca, ki sta svoje poročno potovanje pričela v policijskem avtobusu, kamor so ju zbasali policaji, in celo neka 71 letna ženska iz Alabame, "ki je bila vse svoje življenje 'upornik', in je samo zato prišla v Washington, da se bo vlegla pred policijske avtomobile". Večer je izzvenel v groznji: jutri se bo protest nadaljeval.

Drugo jutro je policija zaman čakala na demonstrante. Šele okrog poldneva so se pričeli zbirati v parku pod Kapitolom, kjer so imeli ljudsko 'tiskovno konferenco', na kateri so pripovedovali svoje dogodivščine prejšnjega dne in sredi popoldneva so se odločili, da blokirajo Pravosodno ministrstvo. Rezultat je bil enak, kot prejšnjega dne: polni avtobusi, zapor, fotografiranje, prstni odtisi, deset dolarjev in - ven! Njihovo število pa je padalo od ure do ure. Kot poslednji poskus so voditelji napovedali še obleganje Kapitola, kjer naj bi ostali vse dokler ne bi Kongres končal vojne. Trajalo je okrog pol ure, predno je federalna policija na Kapitolu njihovo zborovanje, med katerim je vsaj eden paradiral v Adamovem kostumu - proglasila za nezakonito in se je ponovil celoten proces z avtobusi in aretacijami. "Pomladna ofenziva" se je končala s popolnim porazom "Majske koalicije".

Sledila je legalistična debata, ki še traja in bo verjetno še trajala precej časa. Večina meščanov, ki je neposredno ali posredno spremljala dogodke na ulici, je brez obočevanja priznala, da je policija zavzela edino možno stališče: demonstrantje so prišli na ulice z namenom, da ustavijo promet in ustvarijo kaos v mestu in vladi; pri tem se niso posluževali samo pasivnih, nenasilnih sredstev in načinov, temveč so aktivno uničevali javno in zasebno lastnino ter kratili pravice državljanov do svobodnega gibanja in opravljanja poslov. Policija jih je zato odstranila na edini praktičen način. Pri tem ni uporabljala nikake pretirane sile (ljubljsko DELO je zapisalo, da je uporabljala "najbolj nasilne metode"), nihče od demonstrantov ni bil ranjen ali celo ubit, padel ni noben strel, razen izstrelkov s solzivim plinom.

Levičarski časnikarji so seveda zagnali vik in krik, da je bil edini "zločin" aretirancev v tem, da so bili mladi in da so imeli dolge lase in brade. Številne fotografije, ki so kazale te "nedolžne otročiče" v akciji, za te pišce sploh niso obstajale. Treznejši zagovorniki čimprejšnjega konca vojne v Vietnamu, med njimi recimo senator Fulbright, pa so priznali, da je demonstracija odvrnila pozornost od vprašanja kdaj in kako naj se vojna zaključi, ter jo z vso jezo obrnila na same demonstrante in o teh si je javnost mogla ustvariti samo eno sodbo: v imenu pasivne rezistence in nenasilja so hoteli v mestu S SILO ustvariti kaos; ljubezen, ki je imajo polna usta, so ponižali na stopnjo nedostojnega kričanja in živalskega izživljanja po mestnih parkih, svojo pripravljenost na "miren dialog" z ostalo družbo, so pokazali s tem, da so padli po njej kot tolpa neandertalcev, z očividnim sovraštvom do vsega, kar je smatrano za standard dostojnega vedenja današnje družbe.

Tisk je bil, kljub priznanju, da je policija do gotove mere prestopila svoj delokrog, kritičen do demonstrantov. "Najbolj obžalovanja vredni so tisti zmerni protivojni elementi, ki so si prizadevali za političen konec vojne in so zdaj ugotovili, da so izgubili nadzorstvo nad protivojnim gibanjem in so jih že obsodili njihovi lastni pripadniki". . . . "Večina ameriške javnosti je dosegla točko, na kateri si želi strogih ukrepov proti novim podobnim demonstracijam in to iz dveh razlogov: da dokaže Hanoju, da Amerike ni mogoče prisiliti v kapitulacijo in da dokaže svojo odločenost, da se vojna konča na tak način, ki bo onemogočil, da bi se v nekaj letih spet ponovila. . . .

*

Demonstrantje so odšli, vprašanja pa so ostala. William White jih je pravilno zapisal v WASHINGTON POSTU: "Kako naj se sistem, ki je zgrajen na prepričanju, da bodo ljudje spoštovali svobodo, zakonitost, pravice in dolžnosti, ki jim jih daje Ustava, - v skrajnem primeru obrani drhali, ki nima nobenega spoštovanja do tradicije svobodnih ljudi in je podivjana od prekomernega uživanja mamil in kričanja o "ljubezni", ki dejansko izraža samo globoko sovraštvo do družbe kot take? - Kako dolgo še, mora to mesto trpeti te vsakoletne "obiske" terorja, ki vsiljuje fizično in psihično nasilje na najvi. je ustanove in najbolj svete spomenike? Ali bo konec vojne v Vietnamu, kadar pride, pomiril te 'jurišne bataljone', ali pa se bodo še vedno vračali pomlad za pomladjo z novimi zahtevami, novimi izgredi in izsiljevanjem v ta ali oni namen? - Ali ne bo potem postavljena zahteva po legaliziranju ne le marijuane - to seveda brezplačne, temveč tudi kokaina, LSD in drugih uničevalcev človeškega duha? In kako dolgo bo vzelo, da bo drhal prešla od taktike splošnega napada na mesto, do poskusa okupacije Bele hiše? Kdo ve odgovor na ta težka vprašanja? "

*

Veličina Amerike pa je prav v tem, da dovoljuje akcije kot je bila ta "pomladna ofenziva Majske koalicije". Bilo bi popolnoma zgrešeno razlagati dogodke v Washingtonu maja 1971 za znak ohromelosti ameriškega sistema ali celo za znak njegove zgodnje smrti! Noben Evropejec, Azijec ali Afrikanec, ne more do kraja doumeti sistema ameriške demokracije, ki na m e n o m a s polnim preudarom dopušča tako napake svoje vlade, kakor dvomljive akcije svojih državljanov, in to z edinim namenom, da omogoči prosto, javno in svobodno razpravo o tem ali drugem vprašanju, in slednjič, počasi pa gotovo, tudi najde odgovor nanj. Že danes ne manjka vzgledov včerajšnjih revolucionarjev, ki so spoznali, da imajo ameriški sistem vgrajene ventile, ki preprečijo nasilno, revolucionarno eksplozijo ter omogoča, da v končni analizi prevlada mnenje zakonite, dejanske večine. "Power to the people" - Oblast ljudstvu - kričijo samo tisti in taki Američani, ki se še niso dokopali do spoznanja, da je stisnjena pest samo stisnjena pest in nič drugega: koža in kosti, brez trohice zveličavnega razuma. - Zato je morda edino resno, za javnost še neodgovorjeno vprašanje: kdo je nasejal to nadležno ljulko med zdravo klasje ogromne večine ameriške mladine, ali bolje, kako se bo Amerika otresla tega 'sejalca' . . . .

OSAMLJENO MLADJE

Od našega sodelavca

Obračam teh dvesto strani 9-10. številke koroške kulturne revije MLADJE in z vsako stranjo narašča v meni prepričanje, da imam pred seboj izdelek mladih, jeznih in odločnih slovenskih Korošcev - idealistov, ki so še enkrat naleteli na zid levega in desnega konservativizma v svojem prizadevanju, da bi dali Slovencem na Koroškem nov smisel borbe za lastne pravice. Da gre to prizadevanje v pravo smer, je razvidno iz dejstva, da se izdajatelj MLADJA ni so ustrašili starokopitnih ideologov in dogmatikov in da so jim povedali, kar jim gre. Od konca druge svetovne vojne naprej pretresa koroške Slovence hromeča kriza, ugotavlja glavni urednik Florian Lipusch. Morala bi jih prebuditi in jih prisiliti do narodnega dela in trezne presoje narodnega stanja, toda kaj takega se pri nas ne zgodi zlahka, "ker nas ideološki jarem celodnevno zaposluje". In v tem ozračju, se strinjam, je interesantno tudi MLADJE, "v kolikor se da ob njem ideološko razpravljati, se ideološko izživljati, ideološko masturbirati". To so težke besede, toda nobenega dvoma ni, da se brez provokacije očitno ne more ničesar spremeniti in da igra v tem pogledu MLADJE pozitivno vlogo, ko navaja ljudi znova in znova na razmišljanje o obstoječih ideoloških in nacionalnih postavkah, ali so še sodobne in v koliko odgovarjajo dejanskemu položaju. Da si pri tem nekateri želijo, da MLADJA ne bi bilo, da si mašijo ušesa in da se poslužujejo zastarelih metod omalovaževanja, zaničljivega prezira in bojkota, me ne čudi. Včasih pri branju tudi meni stoji lasje na glavi, toda bolj zato, ker me pisanje MLADJA raje stimulira kot pa odbija. Najlaže je seveda to, kar je storila koroška desnica, da se je iz MLADJA umaknila v lažnejše in mirnejše vode, kjer lahko še naprej ribari, kot ji prija brez opozicije in potrebe, da svoje poglede daje v javno razpravo. In tako je MLADJE, katerega motto je bil, da lahko v njem sodeluje vsakdo, ne glede na svojo ideološko in politično usmerjenost, postavljeno na sramotni oder. "Narodnost tu ne šteje nič," ugotavlja urednik. "Tudi leta 1970. je prvo vera in cerkev... Fraze krščanskih prvakov nadomeščajo prisotnost Slovencev v koroškem prostoru; odsotni so na političnem, gospodarskem, kulturnem, znanstvenem, šolskem področju." V knjigarni Mohorjeve družbe se prodajajo vse knjige, tudi take iz komunistične Slovenije, samo MLADJA ne. MLADJE, kar se tiče nevarnosti, je prekosilo celo komunistično Jugoslavijo... In urednik ponuja tistim, ki jih moti "idejna podoba našega dijaštva", dijaštva - vključno mladjevece, ki je šlo skozi njihove roke; naj se odločijo za enega od dveh pregovorov: "Jabolko ne pade daleč od drevesa" in "Kakor se koscem streže, tako jim kosa reže".

Rezultat te ideološke zaplankanosti so volilni rezultati, ki očitno ne gredo v prid "prepričanim kristjanom". A kar se MLADJA tiče, urednik zagotavlja, da če vabljeni in naprošeni vabila na sodelovanje ne bodo sprejeli, bo revija pač izhajala brez njih. Umik zastopnikov desnice je kriv, da postaja MLADJE glasilo levičarjev, a ta umik je

po urednikovem mnenju posledica "mumificiranja" svetovnega nazora, ki ne dopušča stikov z ideološkim nasprotnikom. Narodnost tu ne šteje nič...

Naj reče kdo karkoli hoče, MLADJE postavlja stvari ostrejšje, ker gre po eni strani za mlade ljudi, po drugi pa ker mladi ljudje ne morejo več sprejeti avtomatične delitve duhov od zibelke do groba kot nekaj naravnega v življenju naroda - v življenju manjšine, pod pritiskom nemškutarske večine, pa še manj. Zato je MLADJE morda dosti manj strpno, kot bi sicer moglo biti. Toda ko prebiram misli, izrečene o Cerkvii, katolištvu, krščanstvu, drugovercih in brezvercih v celovski NAŠI LUČI, se resno vprašujem, ali imajo pravico do razmišljanja in "čiščenja pojmov" samo oni, ki se z manj zaletavosti kot MLADJE vprašujejo o istih stvareh? NAŠA LUČ prinaša včasih take revolucionarne ugotovitve na tem področju, da se mi zdi laično razpravljanje v MLADJU - kot npr. Bistrov članek "Izobraženec in Cerkev" in njegovo pismo škofu "Sinoda 1971" ter Nendlov "Ali je bog res mrtev?" - docela sprejemljivo in razmišljanja vredno. Daleč sem od tega, da bi rekel, da se moramo z vsem, kar nekdo napiše v kateremkoli časopisu, strinjati, toda enako se mi zdi, da je precej čudno, da nek cerkven časopis lahko zapiše nekaj, česar nek laičen menda ne sme.

V teh številki MLADJA je poleg literarnih prispevkov tudi precej zgodovinskega gradiva o usodi Slovencev na Koroškem in zelo aktualen prispevek Avguština Malleja "Koroška v prostoru Alpe-Jadran" - prostoru, za katerega Malle pravi, da ima danes izključno še kulturno-gospodarski značaj. Ugotavlja, da predstavniki dežel s tako različnimi družbenimi sistemi, delujejo v interesu in v skladu z željami prebivalcev Koroške, Slovenije in Furlanije, in da bi v tej politiki koroški Slovenci lahko postali merodajnejši faktor. Na žalost pa so koroški Slovenci prepustili oblikovanje ideje alpsko-jadranskega prostora predstavnikom treh dežel. Ko se govori o prostoru Alpe-Jadran, se bo treba obrniti še proti omalovaževanju in deloma zavestni diskriminaciji slovenskega jezika na Koroškem, ugotavlja Malle. Poleg kulturne in gospodarske izmenjave je važna tudi koordinacija med tremi deželami na področju turizma in izgradnje cestnega omrežja. Kar se bodočnosti tiče, Malle navaja besede deželnega glavarja Sime v dunajski DIE PRESSE: "Te tri dežele v prostoru Alpe-Jadran seveda ne zasledujejo nobene samovoljne politike in poznajo svoje kompetence. Njihovo sodelovanje je predvsem federalistično oziroma regionalni doprinos k utrditvi miru in sporazumevanja med narodi v tem evropskem življenjskem prostoru. Izkušnja namreč kaže, da se skupna Evropa ne more dekretirati od zgoraj, temveč da se more graditi le preko iniciativ v majhnih območjih". Temu sodelovanju sta se pridružili tudi Štajerska in Hrvaška in graški sejem pritegne iz razvitih jugoslovanskih predelov veliko število obiskovalcev. Razvoj na tem obsejnjem ozemlju ni ostal brez pomena za politiko treh prizadetih držav.

//Uredništvo KT obžaluje, da objavlja gornji članek s tolikšno zamudo, ki je bila vsled dolgega poštnega štrajka in opustitve februarke številke glavni vzrok nakopičenega gradiva za objavo. //

Od meseca do meseca:

NA BRIONIH JE 28., 29. in 30. APRILA ZASEDALO PREDSEDA sedstvo Zveze komunistov Jugoslavije na razširjeni 17. seji, ki jo je napovedal Tito 14. aprila v Prištini (KT 383). Na seji so sodelovali predstavniki republiških ZK, zvezne vlade, republiških skupščin in vlad ter družbenopolitičnih organizacij. O seji so poročali tuji viri, Jugoslovanom pa je bila naznanjena šele po zaključku s formalnim sporočilom, ki je omenilo, da je Tito govoril na začetku in na koncu, kdo je govoril vmes in kaj so rekli, pa ni povedalo. "Razprava na seji predsedstva je bila temeljita in odkrita," so lakonično sporočili. "Predsedstvo ZK je soglasno ugotovilo resnost sedanjega političnega in gospodarskega položaja, ki povzroča zaskrbljenost delovnih ljudi in najširše javnosti" in "analiziralo vzroke za sedanji politični in gospodarski položaj." Ugotovilo je, da leže v premajhni razvitosti samoupravnih odnosov, v strukturalnih motnjah v gospodarstvu in nedoslednem uresničevanju stabilizacijskega programa, v nerazvitem medrepubliškem dogovarjanju ter v naraščanju nacionalizma in šovinizma.

Sporočilo pravi, da je bila dosežena "popolna enotnost pri določanju korakov, ki jih je treba storiti": 1. Takoj po zaključku javne razprave o ustavnih dopolnilih naj se izvedejo ustavne spremembe; glede druge faze ustavnih sprememb bo ZKJ "čimprej oblikovala idejnopolično platformo". 2. ZKJ se je dolžna bojevati za odločujočo vlogo delavskega razreda. Kongres samoupravljalcev bo dal "novo pobudo za krepitev položaja in vloge delovnega človeka". 3. Vsi družbeni faktorji naj "se angažirajo" za uresničevanje stabilizacijske politike, zmanjšanje potrošnje na materialne možnosti, ustavitve gradenj, če zanje ni zagotovljenih sredstev, dosledno saniranje izgub v gospodarstvu, izvajanje predpisov o likvidnosti bank in realizacijo sprejete družbene politike dohodka. Upoštevati je treba življenjsko raven delavcev z majhnimi dohodki. "Neizvajanje dogovorjenih stališč" je "delovalo na slabšanje političnega položaja" in "ogrožalo enakopravnost in demokratske odnose v družbi". 4. Potreben je "boj zoper vse oblike nacionalizma v lastnem okolju", kajti nacionalizem je "podlaga za združevanje vseh protikomunističnih sil". 5. Sklicana bo konferenca ZKJ, da bi okrepila idejno in politično vlogo ZK. 6. V posameznih občilih so se pokazale "resne idejnopolične napake", katerim se morajo postaviti po robu vodstva po republikah. 7. Prišlo je do "okrepljene zunanje sovražne subverzivne dejavnosti" in v sklopu te "je bila organizirana akcija za diskvalifikacijo političnega vodstva SR Hrvaške z namenom, da bi izzvali politično nestabilnost, medrepubliška trenja in nezaupanje". Toda kot je ugotovila vlada, "zvezni organi uprave, njihove službe in posamezniki v njih niso sodelovali v kakršnikoli vrsti zarote." Vendar so na seji ugotovili "tudi pomanjkljivosti pri delu posameznih varnostnih služb," ki jih je treba odstraniti. Komunisti se morajo postaviti po robu "vsem poskusom ustvarjanja nezdravih odnosov v ZKJ, ki vodijo do neodgovornega ravnanja in izjav" in jih izrablja "zunanji sovražnik". 8. ZKJ mora u-

trjevati "enotno in konkretno idejno pozicijo" o vseh tekočih vprašanjih in posvetiti svoje sile "nadaljnemu razčlenjanju idejne koncepcije". Republiška in pokrajinska vodstva naj s tega stališča "kritično proučijo svoje dosedanje delo in prakso," je zapisano v sporočilu o 17. seji predsedstva ZKJ na Brionih. Sporočilo je bilo objavljeno 30. aprila zvečer, a zaradi prvomajskih praznikov ni bilo natisnjeno v časopisu pred 4. majem.

TITO V LABINU

Precej po brionski seji pa je Tito 1. maja govoril na zborovanju v Labinu in o seji predsedstva podal "nekakšne vrste poročilo", kot se je izrazil. "Na seji smo razpravljali o položaju v naši državi, ki - to moramo reči samokritično - ni dober. Kritično smo obravnavali vse tisto, kar pri nas ni v redu, in dogovorili smo se, kako premostiti protislovja, ki so se nakopičila. Odkrito smo govorili o naših slabostih in napakah in odločno sklenili, da jih odpravimo. Vsi smo se strinjali s tem, da je ZK tista velika moč, ki lahko skupaj s Socialistično zvezo premosti težave, pa če so še tako velike. . . . Takšna enotna ZK mora utrjevati enotnost naših narodov" in mora biti nosilec pravilnejših odnosov med republikami.

Tito je povedal, da so mnogi govorili tudi o mednarodnih odnosih. "Strinjali smo se, da so v teh odnosih slabosti in deformacije." Ustavna dopolnila so velika stvar, ker najustvarijo odnose med republikami in federacijo, da bodo vsi narodi zadovoljni. "Pri tem je pomembno, da bodo v vsaki republici . . . vsi narodi in narodnosti popolnoma enakopravni z narodom, ki je nosilec suverenosti te republike." Mnogi ljudje tega oblikovanja na novih temeljih niso razumeli in trdijo, da Jugoslavija razpada. "Velika večina naših delovnih ljudi, naših občanov, pa je z obema rokama sprejela ustavna dopolnila", ki morajo biti sprejeta v najkrajšem času. Z dopolnili se daje delavskemu razredu tisto mesto, ki mu gre. Na seji predsedstva je bilo precej govora "o odpravi določene nepravilnosti v nagrajevanju", ker je veliko delovnih ljudi, ki imajo zelo nizke prejeme.

Na seji predsedstva so govorili tudi o tem, kako naj se med seboj vedejo, pa tudi o napakah, ki so jih doslej storili, je rekel Tito. "Moram reči, da so bile na seji predsedstva tudi ostre razprave. Seja pa je bila povsem takšna, kakršna je morala biti. Na koncu smo o vseh vprašanjih, ki so pred ZK dosegli enotnost." To veliko pomeni in bo še več pomenilo, ko bodo od besed prešli k dejanjem; ta so: sprejetje ustavnih dopolnil v skupščini in reorganizacija v vrhu federacije, predvsem oblikovanje predsedstva SFRJ. Delati je treba hitro, ker nasprotnik ne miruje. V tujem tisku se bere, kako so nekateri zaskrbljeni za Jugoslavijo in se bojijo, da bo razpadla. Ta skrb ni iskrena, ampak je poskus, da se uniči ugled Jugoslavije. "Lahko rečem, da se bodo vsi tisti, ki so želeli razpad naše skupnosti, tudi to pot, kot zmeraj doslej, prevarili v svojih napovedih."

"Nacionalno vprašanje smo rešili teoretično in praktično," je rekel Tito, "vendar to ni bilo dovolj poglobljeno, temu še ni postavljena trdna baza." Ljudje imajo radi skupnost in državo ter zaupajo voditeljem, ki morajo

paziti, da zaupanje upravičijo. "Mislim, da narod, ko nekega dne vidi, da njegovi voditelji ne delajo tako, kot bi bilo treba, in da se preveč ukvarjajo z medsebojnimi odnosi, ima pravico, da pove, da se v tem primeru to zaupanje ne bi moglo obdržati." Tito je povedal, da "smo demokratična socialistična država... Za sovražnike našega socialističnega družbenega sistema, za sovražnike našega socialističnega družbenega sistema, za sovražnike tistega, kar še hočemo doseči, pa ne more biti demokracije! Doslej smo vse preveč tolerirali početje teh sovražnikov. Ti sovražniki so v raznih sredinah. Na seji predsedstva smo sklenili, da se odločno postavimo po robu vsem tem pojavom, vsem takšnim nasprotnikom in sovražnikom."

Na seji so govorili tudi o delu tiska, ki včasih prenaša "mnoge dezinformacije in klevete. Tukaj ne bom nobenega imenoval, čeprav bi ga lahko." Tito je dejal, da so "sklenili energično, najodločneje ravnati z vsemi tistimi, ki med naše narode vnašajo zmedo, širijo neresnice in dezinformacije in klevetajo voditelje, ki jih je ljudstvo izvolilo." Tudi na radio in televiziji "ne more vsak govoriti, kar mu šine v glavo, ampak mora govoriti konstruktivno." Na seji so veliko razpravljali o položaju v gospodarstvu: cene naraščajo, "nihče ne skrbi za dinar", megalomanski investicijski načrti se še pletejo. "Dogovorili smo se, da ne bomo več dovolili investicij brez kritja." Odgovorni ljudje v gospodarstvu se morajo vesti tako, kot zahtevajo sklepi ZK. "V nasprotnem bomo z njimi odločno ravnali" in ne bodo le izključeni iz partije, ampak bodo morali tudi zapustiti svoja mesta. "Pred nami so tudi kadrovske spremembe" v zvezni vladi in drugod. "Ko bomo vsi to izvajali, ne smemo dovoliti, da oslabi tempo dela, ki smo ga predvideli."

Tito je rekel, da je Jugoslavija "mnogim trn v peti. Ne mislim na narode drugih držav. Niti vlade teh nekaterih držav ne morejo tega odkrito govoriti, vendar proti nam delujejo njihove razne obveščevalne službe. Zlasti v zadnjem času smo čutili neverjetno močan pritisk." Zato so se na seji predsedstva dogovorili, da poiščejo "korenine raznih obveščevalnih poskusov" in onemogočijo "prinašanje raznih dezinformacij v Jugoslavijo. Do vsega tega moramo biti vsi budni." Ni dovolj, da za to skrbijo samo organi notranjih zadev. "Ne dovolimo, da se nam v državo infiltrira nekakšna šesta kolona, temveč jo že v kali zatrimo." Tito je dejal, da je med ljudmi pravo razpoloženje, hudo pa je, da nekateri izgubljajo zaupanje v tisto, kar sami delajo. "Zato bodo naše vrste morali zapustiti tisti, ki so obupani, ki ne morejo razumeti tega, kar zdaj delamo, in ki niso sposobni nositi bremena na svojih plečih." Na koncu je Tito dejal, da je mladina dobra, vendar je del "nekoliko zapeljan zaradi raznih govoric, laži in klevet in nekako omahuje v naši družbi." Tito nasprotuje "da se na naših univerzah tolerirajo predavatelji, ki delujejo proti našemu sistemu, ki vzgajajo našo mladino v nasprotju z našo družbo in ki klevetajo naše voditelje. Ti predavatelji tako služijo tujim koristim in ne koristim naše države. Sklenili smo, da se tudi na tem področju nečesa lotimo ne glede na vse avtonomije, ker drugače ne gre," kajti staršem je zelo hudo, ko vidijo, da otrok hodi po drugi poti od tiste, za katero so prelivali svojo kri."

KONGRES SAMOUPRAVLJALCEV

5. maja se je v veliki dvorani Skenderije v Sarajevu začel drugi kongres samoupravljalcev. Tito je dobil spomenico samoupravljalca, nato pa je v govoru poudarjal pomen samoupravljanja, ki je postalo "materialna moč naše družbe in dominantna zavest delovnih ljudi" in "omogoča najširšo pobudo in zainteresiranost delavcev za poslovni uspeh podjetja." Toda v prihodnje morajo neposredni proizvajalci zares razpolagati s svojim dohodkom. Z ramen delovnega človeka je treba sneti "neznosno breme preveč ambicioznih naložb, zlasti nepokritih." Najpomembnejše je povečati zaposlovanje in izboljšati položaj delavcev z nizkimi dohodki. Tito je omenil "razsipno tratenje sredstev za številne neproduktivne namene" in "velikanske milijarde", ki gredo v nič zaradi neekonomskih naložb" in neloyalne konkurence. Zaradi stabilizacije nihče ne sme porabiti več, kot mu dopuščajo stvarne možnosti. "Ne moremo uvažati več, kot imamo deviz, ne moremo vlagati brez kritja, naša splošna poraba ne more segati prek dejanskih možnosti." Nesprejemljiv je "nenehni pritisk z dosti strani, da bi s povišanjem cen zakrivali svoje slabosti ali si prilasčali sadove tujega dela." Tito je dejal, da je treba "tudi vlogo bank kakor tudi znanje in notranje trgovine prilagoditi samoupravnim razmeram." Zaključil je, da mora na kongresu "glasno odmevati glas delavskega razreda".

Pred več kot 2200 delegati je nato govoril Edvard Kardelj, ki je poleg tega pripravil dolg pismen referat o političnih in ekonomskih odnosih v samoupravni socialistični družbi. Prizadeval si je dokazati, da samoupravljanje ni krivo za sedanje težave, ki bi bile v drugih sistemih še hujše; odpravljati jih je treba s krepljenjem in razvijanjem samoupravljanja. Potem je kongres dva dni zasedal v komisijah, poslušal številne govore in pripravljati mnoge resolucije. Kongres je 8. maja dopoldne zaključil Tito z udarnim govorom, v katerem je dejal, da se je "samoupravljanje pri nas tako globoko zakoreninilo, da teh korenin nihče več ne more izruvati". Kongres je pokazal, da je mogoče marsikaj popraviti, ker bo odločilno podprl tudi politične faktorje naše države, ki jih včasih morate tudi malo potisniti naprej." Nekateri delegati so spraševali, zakaj na brionski seji predsedstva ZKJ niso nikogar poklicali na odgovornost in če so v sklepih vse povedali. "Razumljivo je, da nismo povedali vsega," je rekel Tito. "Lahko vam rečem, da tam ni bilo samokritike, ali pa je je bilo zelo malo... Razprave so bile tam bolj ostre kot tukaj, na tem kongresu. Toda na koncu smo se vendarle zedinili za sklepe, ki so bili potem objavljeni... Ko bi bili objavili vse tisto, kar se je tam govorilo, potem bi vnesli takšno zmešnjavo in zbežnost v to splošno psihozo, ki je bila v naši državi umetno ustvarjena, zlasti v velikih mestih, da s tem ne bi ničesar dosegli. Vse skupaj bi samo še bolj zapletli." To umetno psihozo so ustvarili "nasprotniki našega družbenega sistema, našega samoupravljanja, naši notranji in zunanji sovražniki." Na brionski seji, je rekel Tito, so "vsi skupaj prišli prvič do enotnega stališča, da je demokracija lahko še kako škodljiva za razvoj socializma, ... če jo sovražniki socializma zlorabljajo. Zato smo se odločili, da bomo u-

krepali proti kakršnikoli poskusom oviranja samoupravnega družbenega razvoja pri nas. ... Z eno besedo, ne bomo in tudi ne smemo dovoliti tem ljudem, našim nasprotnikom, da bi delali proti interesom vseh naših delovnih ljudi. ... Odkrito vam bom povedal, da bomo morali uporabiti tudi administrativne ukrepe. Samo s prepričevanjem ne gre. Nekaterih ne more nihče prepričati, a našli bomo sredstva, da jih bomo na drug način onemogočili."

Nekateri časnikarji in drugi ljudje "iz višjih krogov, ki imajo dejansko bazo v čaršiji," pravijo, "da je Tito že velikokrat grozil, da pa je vse to prazna puška. Toda streliva imamo dovolj," je dejal Tito. Kdo pri nas najbolj kritizira, je vprašal. Gotovo ne delavci in upokojenci, ki komaj shajajo z dohodki. Kritizirajo tisti z masnimi pokojnicami "in med njimi so tudi generali", ki "klepetajo po kavarnah in se vtikajo v vse... Med njimi so tudi megalomani, ki so vsi po vrsti hoteli biti predsedniki republike ali pa vsaj ministri... Lahko vam rečem, da jih poznamo, da jih jaz poznam... Ko jih bomo poklicali na odgovornost, se bo že pokazalo, za koga gre." Tito je poudaril, da ima samoupravni družbeni sistem bodočnost. Opozoril je spet na pretirane investicije in rekel, da bi morala med vsemi narodi v državi vladati taka enotnost, kot med samoupravljalci.

DVAJSET MILIJONOV IN POL

Po prvih rezultatih ljudskega štetja, ki je bilo v Jugoslaviji 31. marca, je imela Jugoslavija 20, 504. 516 prebivalcev. To je 1, 955. 000 več kot leta 1961. Največ prebivalcev je imela Srbija - 8, 436. 000 ali 10% več kot leta 1961. V Hrvaški je bilo 4, 422. 000 prebivalcev (porast 6%), v Bosni in Hercegovini 3, 743. 000 (porast 14%), v Sloveniji 1, 725. 000 (porast 8%), v Makedoniji 1, 647. 000 (porast 17%) in v Črni gori 530. 000 (porast 12%). Največ se je prebivalstvo pomnožilo na Kosovu, kjer je naraslo od 964. 000 leta 1961 na 1, 244. 000 letos (porast 29%).

Na začasnem delu v tujini so našli 682. 262 prebivalcev. Največ jih je iz Hrvaške - 228. 000, potem sledi Srbija z 202. 000, Bosna in Hercegovina z 138. 000 itd. Iz Slovenije jih je 49. 563 na začasnem delu v tujini.

Bolj podrobni prvi rezultati ljudskega štetja so pokazali, da je bilo v Sloveniji 1, 725. 088 ljudi, ali 8, 4% več kot leta 1961, in 14, 7% več kot leta 1953. V petih ljubljanskih občinah so našli 257. 640 prebivalcev, kar je 24, 8% več kot leta 1961 in 46, 3% več kot leta 1953. V občini Ljubljana Center se je prebivalstvo zmanjšalo za 8% na 40. 000. Občina Maribor šteje 172. 000 prebivalcev, za 13% več kot leta 1961 in 37% več kot leta 1953. Občina Celje pa ima zdaj 58. 000 prebivalcev, ali 15% več kot leta 1961 in 30% več kot leta 1953. Močno so se povečale tudi one slovenske občine, kjer je zelo razvita industrija, trgovina, turizem in druge dejavnosti. Tako ima zdaj Koper (občina) 35. 000 prebivalcev, Kranj 56. 000, Novo mesto 50. 000 in Nova Gorica 51. 400 prebivalcev. Poleg občine Ljubljana Center je prebivalstvo nazadovalo še v naslednjih občinah: Tolmin, Sežana, Ilirska Bistrica in Radlje ob Dravi. Stanovanj v Sloveniji so našli 479. 000 brez zasilnih stanovanj; Teh je skupaj z vikend hišicami 10. 600.

Ob robu

Varnostno-obveščevalna služba VOS - partizanska kavbojščina v narodno-osvobodilni borbi, NOB, ali anahronizem? To je tema, okrog katere so se pretekli mesec na straneh ljubljanskega DELA in TEDENSKE TRIBUNE potolkli Jože Snoj, Hrman Vogel, Tone Svetina, Taras Kermavner, Peter Božič, Kolegij uredništva DELA in radovljiške organizacije Socialistične zveze, Zveze komunistov, združenja borcev NOV, sindikatov in Zveze mladine. Spopad je bil nujen, kot je bil nujen že mnogo preje okrog raznih filmskih partizanskih pustolovščin in napihnjenem heroizmu - s to razliko, seveda, da pred tolikimi in tolikimi leti nihče ni upal niti podvomiti, kaj šele javno črhiniti o črno-belih predstavah "narodno-osvobodilne borbe" naših dičnih partizanov. Rahlji namigi so se pojavili seveda že preje - toda ne s strani "uradnih" kritikov, ampak s strani ljudi kot so Kocbek, Rožanc, Kermavner, Vodnik, Kozak itd, katere so uradni kritiki na hitro raztrgali, ne da bi jim dali možnost odgovora in obrambe, ali pa so jih ignorirali in s tem skušali izolirati.

Toda doba "socialističnega realizma" je že zdavnaj za nami tudi v kulturi. O "Bitki na Naretvi" in o filmanju "Sutjeske" je vse manj govora, zlasti odkar je "Neretva" dobila krepko brco ravno v revolucionarni in Vzходу naklonjeni Franciji. Zato ni čudno, da je tudi serija televizijskih "nadaljevanj" o VOS-u na ljubljanski televiziji naletela na precej mešan odmev in občutek. Afero je čisto slučajno sprožil kritik Jože Snoj, ko je v DELU skritiziral tehnično stran teh "nadaljevanj" in postavil vprašanje, ali gre tu za "partizansko kavbojščino", ker so sicer zgrešile svoj cilj. Književnik Tone Svetina je v tej kritiki takoj videl prikrit političen napad in z dolgevozno apologijo VOS-a in NOB dregnul v sršenje gnezdo. Snoj se je znašel v križnem ognju, ko se na njegova pojasnila ni nihče več oziral. Afera je postala politična. Javnost je postala pričča bitke o tem, ali so partizani zmagali zaradi svojih idealov ali zato, ker se jim je posrečilo svojega nasprotnika preslepiti. Svetina in radovljiške (le zakaj ravno iz Radovljice in tako organizirano?) organizacije so etiketirali kritike VOS-ovih "nadaljevanj" in drugih takih "herojskih" podvigov kot ljudi, ki zlivajo gnojnico na "naš narodnoosvobodilni boj", oni - na drugi strani - pa so obračunali s Svetino in radovljiškimi vročimi glavami s tem, da so jim povedali, da je neostalinizmu v sistemu, ki ga imajo danes doma, odklenalo.

"Brž ko se je dopustilo, da je šel razvoj jugoslovanske in slovenske zgodovine v smer, kjer smo danes, smo v načelu (ne pa še v vsej praksi) ugotovili, da so metode, kakršne so bile uporabljene zoper Kocbeka in zoper številne druge, danes pa zoper Snoja ter DELO na daljši rok neučinkovite," ugotavlja Taras Kermavner.

Nima prostora, da bi to "Bitko na papirju" prikazal podrobneje, toda obljudbam, da bom bolj slikovit pregled pripravil za naslednjo številko. Zgodba je vsekakor vredna dveh ali treh strani KLICA TRIGLAVA,

IVAN STANIČ

KULTURA IN OMIKA

Poroča
Spectator

"FAKTOGRAFSKA ŠOLA"

Pred nekaj dnevi sem nenadoma opazil nekaj, kar bi moral vedeti že pred meseci. Me culpa, sem dejal in za pokoro sklenil napisati kratko poročilo o tem izredno zamotanem vprašanju. Torej, nisem vedel, da so sedaj v javni razpravi v Sloveniji "teze ZKS o idejno političnih vprašanjih vzgoje in izobraževanja". Seveda, če je kaj na javni razpravi, je treba pač o tem razpravljati, oziroma o tem sejati, kot smo nekoč rekli. Utegne se recimo zgoditi, da študent pedagoške akademije Tine trči v Jako pred nebotičnikom, s pogledom ošvrkne Metko, in čeprav je fletno deklet v kratkem krilu, pogovor ne nanese nanjo ampak na 'teze'. Taka je pač idejno politična zavest našega bodočega pedagoškega kadra. Razprava je seveda na čisto individualno-človeškem nivoju, a imamo tudi bolj organizirane razprave. Ko rečem organizirane, mislim na skupino ljudi obeh spolov, ki pristopijo k neki skupini z izrecnim namenom, da debatirajo o teh ali onih vprašanjih. A tu pridem do druge stopnje svoje spovedi: spovem se, da nisem vedel, da obstaja v naši dični družbi krog ljudi, ki se imenuje "Sekcija za razvijanje revolucionarnih tradicij", ki je eno od teles, da ne rečem organov, takozvane republiške konference SZDL (Socialistične zveze delovnega ljudstva) Slovenije. Torej ta sekcija se je sestala enkrat pred 1. majem, da bi debatirala o teh tezah, ki obravnavajo idejnost pouka v našem šolstvu. Pri tem je ugotovila, da teze vse preskromno omenjajo potrebo, da je treba pouk in vzgojo slovenskega mladega rodu graditi na revolucionarnih tradicijah. Člani so ugotovili, da je bilo doslej vse premalo storjenega za "poglobljeno" podajanje snovi o tematiki NOB v slovenskem šolstvu. V razredih predavajo narodno osvobodilno borbo "faktografsko" in za to neprepričljivo. V šolstvu je treba, so menili člani sekcije, doseči živo prisotnost patriotskih etičnih in drugih vrednot NOB pri oblikovanju mladega človeka in njegove osebnosti. Zgodovino NOB je treba obravnavati "kompleksno" z vidika razmer v predaprilski Jugoslaviji. Mlad človek mora iz pouka spoznati, da je bila ideja NOB "čista", da so to gibanje vodili ljudje "s slabimi in dobrimi lastnostmi" in vsak po svojih "najboljših" močeh. Menim, da je moje pokore zadosti. Iz poročila je lahko potegniti dovolj zaključkov: da se za NOB razen starih partizanov nihče več ne zanima; da so učitelji prisiljeni učiti zgodovino NOB da pridevek 'faktografsko' pomeni, da snov enostavno berejo iz knjig; da že vsak vrabec na strehi ve, da je NOB vodil 'lumpen-proletariat', lenuhi in falirani študenti, in da pripomba 'po svojih najboljših močeh' daje slutiti, da so doma voditelji NOB že dodobra pogruntali.

STIKI S TUJINO

Francoščino poučujejo sedaj doma manj kot nekdanj, a je med mladino še vedno priljubljena, saj sta se nedav-

nega zveznega tekmovanja mladih učencev francoščine udeležila kar 202 dijaka z 21 slovenskih gimnazij. Pisali so nalogo "La vie est belle qui sais la découvrir". Prvi štirje nagrajenci bodo julija šli brezplačno za deset dni v Pariz.

Nekaj zanimivih podatkov o prevodih je bilo objavljenih nedavno na občnem zboru književnih prevajalcev Slovenije. V Jugoslaviji je npr. bilo med 1945 in 1960 letom prevedenih 11.000 knjižnih del iz 29 tujih jezikov na jezike narodov in narodnosti v Jugoslaviji. V isti dobi so bila prevedena dela kakih 3.200 jugoslovanskih avtorjev na 14 tujih jezikov. Dela kakih 800 jugoslovanskih avtorjev so bila prevedena iz enega jugoslovanskega jezika v drugega (iz slovensščino v makedonščino in obratno, itd.) Slovenski prevajalci so imeli v začetku skupno društvo, kasneje pa so se ločili v Društvo znanstvenih in tehničnih prevajalcev Slovenije (s 70 člani) in Društvo književnih prevajalcev Slovenije (s 93 člani). Razen Črne gore imajo vse jugoslovanske republike svoja prevajalska društva. Do oktobra 1969 je delovala tudi Zveza književnih prevajalcev Jugoslavije.

FILM O PRIORJU

Na beograjskem festivalu kratkega in dokumentarnega filma je imel velik uspeh dokumentarni barvni film Milana Ljubića "Portret menih" iz 'Vibine' proizvodnje, posnet ob 90-letnici pleterskega priorja dr. Edgarja Leopolda.

KNJIŽNI TRG

Izšle so redne knjige Slovenske matice: zbornik razprav in člankov "Koroški plebiscit", ki so ga uredili prof. dr. Janko Pleterski, Lojze Ude in dr. Tone Zorn; študija dr. Emilijana Cevca "Poznogotska plastika" na Slovenskem, ter "Iz knjige spominov" prof. dr. Vojeslava Molera. Osrednjo pozornost bo nedvomno zbudila knjiga o koroškem plebiscitu leta 1920. Knjiga objavlja številne obojestranske dokumente iz obravnavanega obdobja. Nastala je na pobudo Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani. Pravijo, da avtorjem zbornika ni bil dostopen koroški Deželni arhiv v Celovcu, zaradi česar so morda nekatera vprašanja v razpravah ostala premalo pojasnjena. Zakaj jim ni bil dostopen, niso povedali. Jim mar niso dovolili vpogleda? Če to drži, zakaj tega ne jasno in odkrito povedati? Kaj bi se šli mance!

Deseto Sovretovo nagrado Društva književnih prevajalcev Slovenije je dobil Jože Udovič za prevod Brochovega romana Vergilova smrt. Prevod je izšel v zbirki "Sto romanov".

Državna založba Slovenije je doslej sodelovala s Slovensko akademijo znanosti in umetnosti pri izdaji Pravepisa in Slovarja slovenskega knjižnega jezika. Sedaj sta tudi skupno pripravili Gospodarsko in družbeno zgodovino Slovencev, katero je Akademija obdelovala skoro 20 let enciklopedično po panogah. Prvi zvezek, ki je pravkar izšel, obravnava Agrarno gospodarstvo.

Založba Mladinska knjiga izdaja v knjižni zbirki Lirika izbor svetovnih pesnikov od davnine do danes. Prvih šest knjig zbirke vsebuje liriko Sapfo (v prevodu Antona Sovreta in Kajetana Gantarja), Mache, Carduccija (prevod Alojza Gradnika in Cirila Zlobca), de Musseta (prevedel Janez Menart), Lermontova (prevod Mileta Klopčiča) in Srečka Kosovega (izbor pesmi po Antonu Slodnjaku).

Pisma uredniku

"NITI MARX NITI JEZUS". . .

Uredniku Klica Triglava.

V zvezi s člankom "Bomba ali Biblija" v 379. št. KLICA TRIGLAVA lani decembra bi veljalo omeniti francoskega pisatelja Jean Francois Revela, ki je o istem problemu ameriške družbe napisal knjigo z naslovom: "Niti Marx niti Jezus". V njej nekako odgovarja na vprašanje: bomba ali biblija. Ne eno ne drugo, piše Revel, ki je prepričan, da bo Amerika človeški rod obogatila za novo izkušnjo: moderno in po vsej priliki nenasilno revolucijo. Revel priznava, da je za povprečnega zemljana Amerika danes zadnji kraj, kjer bi iskal nekega moralnega preporoda, toda prav zaradi dejstva, da je Amerika edina od držav na svetu, ki se je brez obotavljanja postavila pred zrcalo in da zdaj skuša popraviti pomanjkljivost in brazde na svoji podobi, smatra Revel, da bo iz nje izšla nova revolucija, ki bo slednjič dala vsemu svetu novo podobo.

Revel smatra, da se ta druga ameriška revolucija odraža predvsem v splošni krizi vesti. Na področju osebne svobode, morale, seksualnosti in civilnih pravic. Odraža se dalje v kritiki ekonomskih, socialnih in rasnih odnosov, v kritiki politične moči in v iskanju novih filozofskih, verskih in umetnostnih vrednot. Revel primerja to vrenje, ki traja že vsaj eno desetletje, z boljševisko revolucijo in se vprašuje, če bi do te sploh prišlo, če prva svetovna vojna ne bi pahnila ruskega ljudstva na rob propada in poraza. Druga ameriška revolucija pa se odigrava v družbi, ki živi v razmeroma brezskrbnih okoliščinah. Revel navaja kot značilnost družbe, ki išče svojo lastno podobo, dejstvo, da Amerika ni izrabila svoje absolutne atomske nadmoči v letih 1945 do 1952, kakor tudi njeno reakcijo na sedanje protivno gibanje.

Revel zavrača ceneno obliko 'antiamerikanizma', kot navaden šovinizem in opozarja, da ni bila ameriška družba tista, ki je rodila Mussolinija, Hitlerja, sovjetske čistke in prisilna taborišča, Gestapo in fašizem - temveč evropska. Zato je popolnoma nesprejemljivo evropsko mišljenje, da so vsi Američani ali fašisti ali pa idioti.

Revel je prepričan, da klije v Ameriki nova, doslej nepoznana revolucija, ki pa ne bo niti Jezusova, ker se hipijska mistika ne bo mogla preleviti v praktičen sistem vsakdanjega življenja, - niti Marxova, ker v svoji analizi razredne borbe ni mogel predvideti revolucije, ki izhaja iz krize vesti ne pa iz "zasužnjene" proletariata.

R. L.

UVOD V AMERIŠKO DEKLARACIJO

Uredniku Klica Triglava.

Ob prebiranju zdornskih in domačih slovenskih časopisov, ki so zadnje čase prenatrpani z vestmi in poročili o debatah za ustavno reformo, mi je prišlo na

misel, da ljudem, ki doma oblačijo in vedrijo, ne bi škodovalo, če bi si ogledali naslednjo formulo:

'Smatramo, da so naslednje resnice same po sebi umevne:

- a) da so vsi ljudje enaki po svojem stvarjenju;
- b) da jim je njihov Stvarnik dal gotove neodtujljive pravice;
- c) da so med temi pravicami Življenje, Svoboda in iskanje Sreče;
- d) da so za zavarovanje teh pravic ustanovljene vlade, katerih moč izvira iz pristanka vladanih;
- e) da ima narod pravico spremeniti ali odstraniti vlado, ki pride v nasprotje s temi načeli in vzpostaviti novo vlado, ki bo temeljila na teh načelih in katere oblast bo organizirana na način, kakršen se bo narodu zdel najbolj učinkovit za zaščito njegove varnosti in blaginje.

Res pa je, da prevdarnost ne dovoljuje, da bi se vlade z dolgo tradicijo odstranjevale iz netehtnih ali začasnih razlogov. Izkušnja pa tudi uči, da ljudje raje potrpijo, dokler je zlo le moč prenašati, kot da bi odpravili sistem, katerega so navajeni.

Kadar pa dolga vrsta zlorab in uzurpacij, z očitivno istim namenom, razkrije naklep, da se jih podvrže popolni nadvladi, potem imajo ljudje pravico in dolžnost, da odstranijo tako vlado in poskrbe za novo zaščito svoje bodoče varnosti.'

DUŠAN KOGOVŠEK

Dodatno k poročilu o študentskem manifestu na 3. strani zgoraj, zvezo, da so študentje v njem zahtevali javno debato, ki da mora teči o krizi države ne pa o amandmanih, in odstop nesposobnega zveznega izvršnega sveta in vseh tistih zveznih poslancev, ki ne sodelujejo pri delu skupščine. Tam so izjavili, da ne obstoja prepad med študenti in delavci zaradi kakšnega privilegirane socialnega položaja študentov, ampak zato, ker ni niti študentom niti delavcem dana možnost odločanja.

Kot kandidate za predsedstvo SFRJ iz Slovenije (po novih amandmanih ustave) navajajo Sergeja Kraigherja (rojen 1914), Mitjo Ribičiča (1919) in Marka Bulca (1926). Vsi trije so kajpak partijci in zavzemajo odn. so imeli visoke položaje v partiji in upravi.

Sredi maja je umrl v Celju dr. Otmar Pirkmajer, bivši podban Dravske banovine, po vojni pa predsednik univerze Svobodne Evrope v Muenchenu.

Neposredno pred zaključkom lista zvezo, da so v Argentini svečano proslavili imenovanje Miloša Stareta za novega predsednika Narodnega odbora za Slovenijo. V govoru je prosil: "ne odklonite pomoči in sodelovanje, ko vas Narodni odbor pokliče! Vse... prosim, da se strnejo in združijo okrog Narodnega odbora in v njem. Naj ne pade na našo politično emigracijo očitek, da je utonila v brezbržnosti, ki prinaša narodno smrt njej in odreja pomoč domovini."

27. maja je tragično preminul Boris Kresnik, ki je bil nekaj let poverjenik Klica Triglava za Argentino. Naj počiva v miru!

HOTEL BLED

RIM ITALIJA

VIA S. CROCE IN GERUSALEMME 40

ROMA

(Telefon 777-102)

Lastnik: VINKO A. LEVSTIK

HOTEL BLED

Roma - Via S. Croce in Gerusalemme 40

Tel. 777-102

HOTEL DANIELA

Roma - Via L. Luzzatti 31

Tel. 750-587

OBIŠČITE NAS - OBIŠČITE NAS - OBIŠČITE NAS

KLIC TRIGLAVA

Uredništvo: 76 GRAEME ROAD ENFIELD MIDDX Tel.: ENfield 5097

Uprava: BM / TRIGLAV LONDON W.C.I.

KLIC TRIGLAVA je politično neodvisen list, ki izhaja enkrat na mesec. Izdaja ga *SLOVENSKA PRAVDA*, združenje svobodnih in demokratičnih Slovencev. Njeno mnenje predstavljajo le članki, ki so podpisani od izvršnega odbora. Urejuje Dušan Pleničar.

Enoletna naročnina:

Anglija:	1.10.0	Finska:	13.-	Nemčija:	16.-
Argentina:	650.- (1300.-)	Francija:	15.-	Švedska:	20.-
Avstralija:	SA 4 (\$A 7)	Italija:	2500.-	Urugvaj:	60.- (120.-)
Avstrija:	50.-	J. Afrika:	4.- (R 7)	U.S.A.:	5.00 (\$ 8.50)
		Kanada:	5.00 (\$ 8.50)		

Naročnina za letalsko dostavo je navedena v oklepajih.

Poverjeniki:

Avstralija: Pavla Miladinović, 12 Oxford Road, Ingleburn, N.S.W.

Italija: Saša Rudolf, Via Verniellis 24, Trieste 316

Južna Amerika: Franc Oblak, Mendoza 5663, Buenos Aires, Argentina

Sev. Amerika: Tine Kremžar, 11047 - 110 St., Edmonton, Alta., Kanada